

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds Universitet
Institutionen för Informatik

IT-stöd som kommunikationsverktyg vid kunskapsspridning

Kandidatuppsats, 10 poäng, inom Systemvetenskapliga programmet

Framlagd: januari, 2007

Författare: Liridona Ferizi
Biljana Jonikic

Handledare: Umberto Fiaccadori

Examinatorer: Claus Persson och Anders Svensson

IT-stöd som kommunikationsverktyg vid kunskapsspridning

© Liridona Ferizi

© Biljana Jonikic

Kandidatuppsats framlagd januari, 2007

Omfång: 88 sidor

Handledare: Umberto Fiaccadori

Abstrakt

Distansutbildning har snabbt vuxit fram under den senaste tiden och blivit ett mycket aktuellt område inom utbildningsväsendet. De tre huvudsakliga faktorerna som driver på satsningarna inom distansutbildningen är förhoppningarna om ökad tillgänglighet, ökad kvalitet och minskade kostnader.

För att kunskapsspridningen ska fungera bra i distansutbildningen behövs att IT-systemet, som ska fungera som stöd till att kommunikationen mellan de olika aktörerna, fungerar effektivt. I denna uppsats analyserar vi hur de IT-stöd, som används, fungerar som kommunikationsverktyg vid kunskapsspridning. Hur uppfattar användarna att det IT-system, som de använder i sin distansundervisning, hjälper dem i kommunikation med varandra och hur det fungerar som hjälpmedel vid kunskapsspridningen. Syftet med vår uppsats är att väcka uppmärksamhet om hur IT fungerar som stöd i distansutbildningen.

För att få reda på hur IT-stöd fungerar har vi gjort en empirisk undersökning där vi har använt oss av enkäter och intervjuer för att hitta relevant information. Resultatet visar att det finns brister i kommunikationen mellan de olika aktörerna men att det inte beror helt på tekniken utan att det också finns andra faktorer som påverkar det.

Nyckelord

Distansutbildning, IT-stöd, kommunikationsverktyg, MDI, interaktion, kunskap, kunskapsspridning, användarna, användbarhet

Förord

Vi vill tacka de personer som har varit till stor hjälp för oss under vårt uppsatsarbete. Alla de studenter som hade viljan att svara på våra enkäter och de anställda vid Lunds Universitet som tog sig tid att svara på frågor via intervjuer.

Ett speciellt TACK till Birgitta Borafia, som arbetar som kursadministratör vid Socialhögskolan i Lund och som har varit mycket engagerad i att hjälpa oss med vår empiriska undersökning. Dessutom vill vi tacka vår handledare Umberto Fiaccadori som alltid har varit tillgänglig för att vägleda oss under arbetets gång.

Slutligen vill vi tacka de personer som har korrekturläst denna uppsats. TACK!

Lund, januari 2007

Liridona Ferizi

Biljana Jonikic

Innehållsförteckning

1	Inledning	7
1.1	Frågeställningar.....	8
1.2	Syfte.....	8
1.3	Avgränsningar.....	8
1.4	Disposition.....	9
2	Undersökningens design	10
2.1	Tillvägagångssätt	10
2.2	Val av respondenter.....	11
2.3	Utformning av enkäter	12
2.4	Genomförande av enkätundersökningen	12
2.5	Bortfall.....	13
2.6	Utformning av intervjufrågorna	13
2.7	Genomförande av intervjuer.....	14
2.8	Etiska överväganden	14
2.9	Reliabilitet och validitet.....	15
3	De teoretiska ramarna	16
3.1	Distansutbildning.....	16
3.1.1	<i>Distansutbildningens historiska utveckling</i>	17
3.1.2	<i>Positiva och negativa aspekter i distansutbildningen</i>	17
3.2	Kunskap och kunskapsspridning	18
3.2.1	<i>Kunskap</i>	18
3.2.2	<i>Kunskapsspridning</i>	18
3.3	Kommunikation och interaktion	19
3.3.1	<i>Kommunikation och kommunikationsmodeller</i>	19
3.3.2	<i>Människa-datorinteraktion</i>	21
3.3.3	<i>Användarna och användbarhet</i>	23
3.3.4	<i>IT-stöd i distansutbildning</i>	24
3.3.5	<i>First Class vs. LUVIT</i>	27
3.3.6	<i>TEKNIK och PEDAGOGIK</i>	29
3.3.9	<i>Tidigare forskning</i>	30
4	Redovisning och analys.....	33
4.1	Intervjuundersökningen.....	33
4.1.1	<i>Respondenterna</i>	33
4.1.2	<i>Sammanfattning av data</i>	36
4.2	Enkätundersökningen	37
4.2.1	<i>Respondenterna</i>	38

4.2.2	<i>Samanställning av data</i>	38
5	Slutdiskussion.....	44
5.1	Stödjer tekniken kommunikationen i distansutbildningen?	44
5.2	Stödjer tekniken studenterna i distansutbildningen?	45
5.3	Stödjer tekniken pedagogerna i distansutbildningen?	45
5.4	Stödjer tekniken kunskapsspridningen?	46
5.5	Självkritik	46
5.6	Förslag till framtida forskningen	47
5.7	Slutsats	47
6	Referenser	49
6.1	Skriftliga källor	49
6.2	Elektroniska källor	50
7	Bilagor.....	52
7.1	Bilaga 1-Enkäten.....	53
7.2	Bilaga 2- Data från enkätundersökningen	58
7.3	Bilaga 3- Intervjuguide	59
7.4	Bilaga 4- Intervju med Birgitta Borafia [BB] via e-post.....	60
7.5	Bilaga 5- Transkription av intervju med Erik Wallin [EW]	64
7.6	Bilaga 6- Intervju med Verner Denvall [V] via e-post.....	72
7.7	Bilaga 7- Transkription av intervju med Jakob Gustavsson [JG]	74
7.8	Bilaga 8- Transkription av intervju med Mikael Svensson [MS]	83

Figurförteckning

Figur 3. 1	<i>Samspelet mellan data, information och kunskap</i>	19
Figur 3. 2	<i>En enkel kommunikationsmodell</i>	20
Figur 3. 3	<i>Wilbur Schramms kommunikationsmodell</i>	21
Figur 3. 4	Exempel på vetenskaper som har inflytande på MDI-området	22
Figur 3. 5	<i>En visualisering av ett konferenssystem</i>	25

Diagramförteckning

Diagram 4. 1	Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna var nöjda med det hjälp som de fick eller inte.....	38
Diagram 4. 2	Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna	

instämde att systemet fungerade effektivt som kommunikationsverktyg eller inte.....	39
Diagram 4. 3 Diagrammet visar i en femgradig skala om vad studenterna tycker om hur kommunikationen har fungerat mellan dem och lärarna.	40
Diagram 4. 4 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet konferenssystemet är orsaken till att kommunikationen mellan dem och lärarna inte har fungerat bra.....	40
Diagram 4. 5 Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna tyckte att kommunikationen mellan dem och deras kurskamrater har fungerat bra eller inte.....	41
Diagram 4. 6 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet/ konferenssystemet är orsaken till att kommunikationen mellan dem och kurskamraterna inte har fungerat bra.....	41
Diagram 4. 7 Diagrammet visar om studenterna tycker att de har fått den kunskap som de behövde via distansutbildningen.....	42
Diagram 4. 8 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet/ konferenssystemet är orsaken till att de inte har fått den kunskap som de behövde.....	43

1 Inledning

Distansutbildning, som innebär att den studerande och den som erbjuder utbildning är geografiskt skilda åt, har erbjudit människor stöd för lärandet sedan 1900-talets början. Ordet *distans* kan ge intryck av att man befinner sig på mycket långt avstånd men i själva verket kan lokalerna befinna sig ganska nära och kanske till och med i samma byggnad.

I begynnelsen var det brevet som fungerade som det distansöverbryggande mediet. En lärare eller handledare sände instruktioner till den studerande som i sin tur läste på, försökte lära sig och skrev inlämningsuppgifter som i sin tur skickades tillbaka till läraren/handledaren

(<http://lars.lindgren.com/uppsatswebb/uppsats.htm>). Under dessa hundra år har stora förändringar skett och informationsutbytet mellan studerande och deras distansutbildningsorganisationer har förändrats i takt med teknikens utveckling. Framförallt har utvecklingen på senare år gått mycket snabbt framåt vad gäller de tekniska möjligheterna som står pedagogerna till hands.

Distansutbildningen har under senare tid snabbt vuxit fram och blivit ett mycket aktuellt område inom utbildningsväsendet. Internet och intranät ger möjlighet till utbyte av idéer genom mycket snabb textkommunikation via t.ex. *e-post* och textbaserade diskussioner i s.k. *bulletin boards* och realtids *chatt* där användarna omedelbart ser vad de som medverkar skriver.

Vad gäller kvalitén på lärandet tycks det däremot inte finnas någon egentlig skillnad mellan lärande som förmedlas med hjälp av datorer och traditionellt lärande som sker ansikte mot ansikte i klassrumssammanhang; inte om man ska tro på Russell(1998, refererad i Lindgren, u å). Enligt Russell är det pedagogiken som är den avgörande faktorn vid kunskapsöverföringen och inte tekniken som används som stöd vid undervisningen. Han baserar detta på de 248 studier som utförts mellan 1926 och 1996 där det inte hade kunnat påvisas någon signifikant skillnad mellan den traditionella utbildningen och distansutbildningen (ibid.).

Enligt Statistiska Central Byrå (SCB) har andel distansstudenter ökat markant under de senaste åren och studenterna som läser på distans är äldre än övriga studenter(http://www.scb.se/Statistik/UF/UF0205/2006A02/UF0205_2006A02_SM

_UF20SM0601.pdf). Det intressanta är också att nästan hälften av studenterna är 35 år eller äldre.

Vad är det som gör att distansutbildning attraherar just denna grupp människor? Varför ökar denna sorts utbildning så markant och vad tycker egentligen studenterna om den kvalitet på utbildningen som de får? Hur effektiva är de IT-stöd som används som kommunikationsverktyg och vilken påverkan dessa har på kunskapsspridningen? Det är så många frågor kring distansutbildningen som man gärna vill ha svar på. Tyvärr kommer vi inte att få svar på alla dessa frågor genom detta uppsatsarbete men förhoppningsvis kommer vi att ha en bättre förståelse för hur effektiv distansutbildningen är som utbildningsform.

1.1 Frågeställningar

För att administrera och distribuera utbildningen via Internet konstrueras olika typer av IT-system. Den internationella termen för dessa system är vanligtvis Learning Management System (LMS). Ett av dessa system är LUVIT Education Centre, framtagen av bolaget LUVIT som bildats 1998 i Lund. LUVIT startade som ett projekt på Lunds universitet för utveckling av ett verktyg för distansutbildning och har expanderat till att bli börsnoterat företag. Företagets affärsidé är att underlätta utbildning inom alla typer av verksamheter med hjälp av högkvalitativa verktyg som är öppna för olika pedagogiska metoder.

Men frågan är: Fungerar dessa IT-system effektivt? Vad tycker användarna? Hur uppfattar de att det IT-stöd, som de använder i sin distansutbildning, hjälper dem i kommunikation med varandra och som hjälpmedel vid kunskapsspridningen?

1.2 Syfte

Syftet med vår uppsats är att öka förståelse för hur IT-systemen som används i distansutbildningen fungerar som kommunikationsverktyg samt skapa uppmärksamhet för ämnet vilket kommer förhoppningsvis att leda till förbättringar av systemen och/eller bättre val av IT-stöd i den enskilda situationen.

1.3 Avgränsningar

Vi kände att vi måste göra vissa avgränsningar för att bredden på vårt arbete inte ska vara så stort. Vi har fokuserat på undersökningen av hur användarna, som i

detta fall är studenterna och lärarna, uppfattar att IT-stödet som de använder vid distansutbildningen fungerar som kommunikationsverktyg vid kunskapsspridningen.

Vi hade ingen möjlighet att hitta personer som använder ett visst IT-system så vi kunde inte fokusera på något speciellt system. Vi har därför gjort en allmän undersökning om användarnas syn på hur IT-stödet, som de använder, har fungerat.

1.4 Disposition

Kapitel 1- Här har vi tagit fram de inledande orden kring vårt uppsatsarbete. Vad vi har som bakgrund i ämnet som vi tagit upp, vad syftet är med denna uppsats och vilka avgränsningar vi måste sätta upp.

Kapitel 2- Detta är ett metodkapitel, där vi beskriver hur vi har gått tillväga i vår studie, som består av teori, enkäter och intervjuer.

Kapitel 3- I detta kapitel tas de teoretiska ramverken upp, vilka vi behövde till att analysera de empiriska data som vi fick fram i vår undersökning. Här diskuteras distansutbildning, kommunikation och interaktionen mellan individer och dator, kort om kunskap och kunskapsspridningen samt IT-verktyg som används som stöd vid distansutbildningen.

Kapitel 4- I detta kapitel redovisar vi informationen som vi fått genom enkätundersökningen och intervjuer.

Kapitel 5- Här gör vi en sammanställning av vårt arbete. Vi jämför teorin med den empiriska studien, diskuterar vad vi har kommit fram till och ger förslag till framtida forskningen

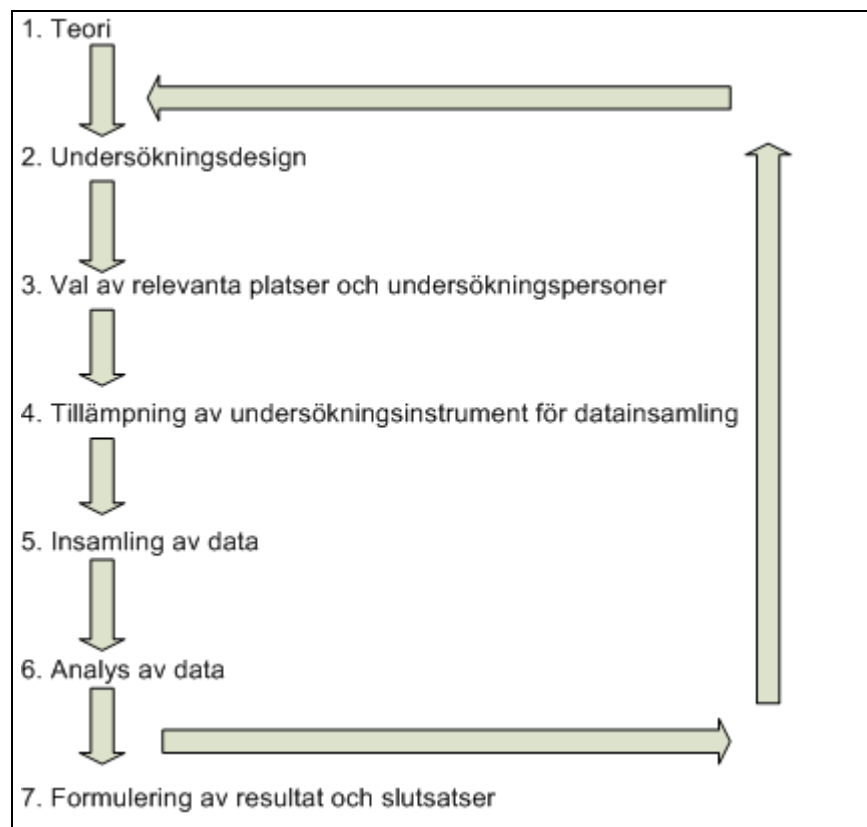
Kapitel 6- Sammanställning av våra referenser. Böcker, artiklar, uppsatser och andra medier

Kapitel 7- I detta kapitel finns bifogad all information från den empiriska studien

2 Undersökningens design

2.1 Tillvägagångssätt

Vår undersökning har vi byggt på djupintervjuer och enkätundersökning vilket ligger till grund för vårt resonemang i uppsatsen. Att vi använt oss av kvalitativa metoder, såsom intervjuer, där kommunikationen blir mera öppen, är en fördel då den ger en djupare förståelse för ämnet som vi undersöker. I huvudsak så har vi intervjuat personer som skulle kunna ge oss svar på våra frågor som har uppstått i samband med teoribearbetningen.

Figur 2.1 Tillvägagångssätt

Vår val av att dessutom använda oss av kvantitativ enkätundersökning berodde på att vi ville få många svar som skulle ge oss möjlighet till att se variationer. För att komplettera och utveckla vidare vår studie har vi använt oss av litteratur i form av böcker, artiklar och uppsatser som vi funnit relevanta för vår undersökning. Som källor för teori sökning har vi använt Internet, LOVISA

(Lunds Universitets elektroniska bibliotek), ELIN (Electronic Library Information Navigator) och litteraturreferenser listade av författare som tidigare skrivit i ämnet. Dessutom så har vi fått inspiration för ytterligare teorisökning ifrån intervjun med Erik Wallin som visade sig ha mycket kunskap och erfarenhet inom detta område.

Figuren 2.1 visar de huvudsakliga steg i vår forskningsprocess; vår väg från teoribearbetningen till resultatet från vår studie och formulering av slutsatsen.

2.2 Val av respondenter

Vid val av intervjupersoner har vi försökt att välja ut lärare från olika institutioner vid Lunds Universitet och inom olika ämnen. Detta för att få ett så brett perspektiv som möjligt. Vi tror att det är möjligt att det skiljer sig lite i hur man uppfattar att distansutbildningen fungerar och speciellt hur IT-stödet fungerar beroende på vilken bakgrund man har.

De flesta av de personer som vi har intervjuat är lärare både på traditionell utbildning och på distansutbildning. Att dessa lärare har erfarenhet av båda typer av utbildning gav oss lite mer information eftersom de kunde berätta för oss vad skillnaden mellan dessa två typer av undervisningar är; speciellt när det gäller kvalitet.

Vi har dessutom intervjuat en person som jobbar som administratör för distanskurser. Vår val av att intervju en administratör berodde på att vi ville ha ett ytterligare perspektiv på användningen av IT-stödet i distansutbildning. Som administratör fungerar hon som en länk mellan IT-stödet och studenterna respektive lärarna. Dessutom så hade hon också lite inblick i hur studenterna och lärarna uppfattar systemet som de använder som stöd.

Eftersom den största delen av användarna av IT-stödet är studenter var det väldigt viktigt för oss att se vilka uppfattningar de har om hur IT-stödet fungerar som kommunikationsverktyg vid kunskapsöverföringen. Detta skulle även ge oss ett annat perspektiv på användningen än vad intervjuerna av lärarna och kursadministratörer skulle göra.

2.3 Utformning av enkäter

Vid utformningen av vår enkät har vi tagit hänsyn till de metoder som finns beskrivna i Bryman (2006). Vi har försökt att få den att se så kort och så tunn som möjligt för att på det sättet öka svarsprocenten. Dessutom har vi försökt vara tydliga i vår presentation så att enkäten skulle se lockande och lätt att besvara.

Vi har använt oss av både vertikala och horisontella svarsalternativ och vi förhöll oss till slutna frågor. Vi valde slutna frågor eftersom vi tror att man är mer benägen att ge svar när man bara kan kryssa i ett svarsalternativ än vad man skulle vara vid öppna frågor. Att svara på öppna frågor skulle ta mer tid från den som svarar. Enligt Bryman(2006) är det också lättare att bearbeta svaren och jämförbarheten ökar i svaren när frågorna är slutna.

Till val av frågorna som vi har ställt i vår enkät har vi fått inspiration av den teori som vi bearbetar i Kapitel 3 men också av vår nyfikenhet till ämnet.

2.4 Genomförande av enkätundersökningen

Vi ville skicka enkäten till många studenter eftersom vi inte hade någon aning om vad svarsprocenten blir. Vi hade tillgång till två register av studenter på Företagsekonomiska Institutionen så vi valde slumpmässigt ut 400 av dessa och skickade enkäten via deras e-post som vi kunde hitta i registret.

För att locka studenterna till att svara på vår enkät har vi valt att lotta ut 5 stycken biobiljetter. Detta har vi framhävt i *Ämnet* på e-posten för att på så sätt väcka deras nyfikenhet till att öppna posten. För att de skulle kunna vara med i utlottningen av biobiljetterna ville vi dessutom att de skulle svara inom tre dagar. Vi trodde att på detta sätt skulle vi få fler svar eftersom det är naturligt att om man ska svara på någonting så ska man göra det inom den närmaste tiden annars blir det risk att man glömmer det.

För att få fler svar på vår enkät fick vi dessutom hjälp av Birgitta Borafia som är kursadministratör på Socialhögskolan och som ställde upp med att distribuera vår enkät till studenter som läser via distans på deras högskola. Antalet studenter som fått ta del av våra enkäter via Birgitta Borafia är okänd för oss.

2.5 Bortfall

När en kvantitativ undersökning görs måste ett visst bortfall räknas in då olika skäl kan göra att respondenter drar sig ur. Om bortfallet blir för stort kan resultaten inte spegla populationen. Detta kan förebyggas genom att skicka fler frågeformulär än det behövs.

Vi anade att många av dem som skulle få enkäten inte har läst via distans så det bästa vi kunde göra var att skicka enkätformuläret till ett väldigt stort antal studenter, vilket resulterade i flera hundra utskick. Trots det fick vi tillbaka endast 32 svar vilket är en mycket förvånande siffra. Vi tror att detta enorma bortfall berodde på att:

- 1) Ett stort antal studenter, som fått enkätformuläret har aldrig läst via distans
- 2) Enkätformulären skickades i slutet av terminen då studenterna vanligtvis är mycket stressade med sina studier och vill inte ta sig tid för att svara på frågor

Vi anser emellertid att svarsfrekvensen är tillräcklig för att göra en rättvisande tolkning samt att kunna dra slutsatser utifrån.

2.6 Utformning av intervjufrågorna

Vid utformning av frågor till våra intervjuer har vi utgått från Brymans teorier. Här har vi, till skillnad från i enkätundersökningen, förhållit oss till öppna frågor för att på detta sätt skapa möjlighet för ovanliga eller oförutsedda svar eller reaktioner. Vi har genomfört s. k semi- strukturerade intervjuer som, enligt Bryman(2006), leder till att intervjupersonen får stor frihet att utforma svaren på sitt eget sätt.

De frågor som vi inledde intervjun med var mer av personlig karaktär så att man skulle få en bild av respondentens bakgrund. Genom de resterande frågorna försökte vi få så mycket information som möjligt om användning av IT-stödet i distansutbildningen och hur kommunikationen och kunskapsöverföringen fungerar med hjälp av detta stöd.

Vi hade en intervjuguide med frågor vid intervjutillfällena men ibland fick vi anpassa frågorna då vi stötte på oväntade förhållanden. Detta kan t.ex. vara att intervjupersonen inte kunde mycket om tekniken eller att arbetsuppgifterna varierade mellan de olika personerna.

2.7 Genomförande av intervjuer

Tre av våra intervjuer genomfördes på respondenternas arbetsplats vilket är deras "naturliga" miljö. I en sådan miljö blir respondenterna mer avslappnade vilket ledde till att vi som intervjuare fick svar av bättre kvalitet än vad vi hade fått på annan plats.

Vid intervjuerna var båda författarna närvarande då vi kände att på så sätt skulle vi kunna fånga mer av det som sägs. En av författarna hade ansvar för kommunikationen med respondenten medan den andre hade ansvar för inspelningen av intervju och skrev anteckningar. Vid samtliga intervjuer var stämningen avslappnad och intervjupersonerna var mer än villiga att ge svar på våra frågor.

De resterande två intervjuerna genomfördes via e-post på grund av tidsbrist.

2.8 Etiska överväganden

Enligt Olsson och Sörensen (2004) finns det vissa grundläggande etiska principer som gäller i alla relationer med människor; principen att inte skada, rättsprincipen och godhetsprincipen. Vad som generellt menas är att man ska visa respekt, visa stor hänsyn till människor och ge de möjligheter till självbestämmande.

När man skriver en rapport eller en uppsats av detta slag är det viktigt att tänka på människor som inkluderas i den. Det är också viktigt att redan från början betona individens roll i studien genom att klargöra varför just dennes bidrag är viktigt.

Kvaliteten på den information som man får genom en intervju beror helt och hållet på samspelet mellan intervjuaren och den intervjuade. Den som intervjuas måste känna sig bekväm och säker med att kunna yttra sig fritt utan att riskera

bli dömd eller utpekad för det. Därför har vi varit väldigt noga med att fråga våra respondenter ifall de vill ha sina namn synliga i uppsatsen eller om de önskar att vi avidentifierar dem. Detta frågade vi i samband med intervjuerna men också vid senare tillfälle (via e-post) för att få det en gång till bekräftat.

Alla våra intervjupersoner har meddelat att de står gärna med sina namn i vår uppsats.

2.9 Reliabilitet och validitet

Enligt Bryman (2006) rör reliabilitet frågan om huruvida resultaten från en undersökning blir detsamma om undersökningen genomförs på nytt, eller om de påverkas av slumpmässiga eller tillfälliga betingelser. Måtten ska vara så stabila så att om man gör en undersökning på nytt så ska undersökningen vara i så samstämmigt som möjligt. Om det visar sig att dessa undersökningar inte är samstämmiga så kan det vara möjligt att man inte har mätt det man ville mäta, vilket gör att undersökningen inte ses som stabil.

Vi är rätt så säkra på att om vi skulle göra intervjuerna samt enkätundersökningen på nytt så skulle vi få närmast samstämmigt resultat. Däremot är det inte säkert att någon annan skulle få samma resultat. Den information som man får genom enkätundersökning eller framförallt genom intervjuer beror mycket på hur frågorna, som ställs till respondenten, är utformade samt förmågan att tolka de svaren som man får. Det är helt möjligt att en annan person hade fått ett annorlunda resultat. För att öka reliabiliteten i vår studie har vi därför valt att transkribera våra intervjuer och lägga dem som bilagor så att läsaren får möjligheten till egna tolkningar.

Validitet går ut på, enligt Bryman (2006), en bedömning av om de slutsatser som genereras från en undersökning hänger ihop eller inte. Vi har på bästa möjliga sätt försökt mäta det som vi velat undersöka och vi anser att de resultat som vi kommit fram till har en tydlig koppling till den teori som presenteras. Vi har dessutom varit väldigt noga med att välja respondenter som kunde bidra till att svaren som eftersträvas hittas.

3 De teoretiska ramarna

För att vi ska kunna göra en analys av IT-stödet som används i distansutbildningen måste vi utgå från teorin som finns kring distansutbildning, kommunikation, interaktion, kunskap och IT och dessutom "gå tillbaka" och överblicka över tidigare forskning.

I detta kapitel tar vi upp alla dessa begrepp och den information som behövs som referensram och som hjälp i vår analys.

3.1 Distansutbildning

I dagens läge finns det mycket forskning kring distansutbildningen med många olika definitioner som inte skiljer sig mycket åt. En ofta refererad definition av distansutbildning är Keegans som innehåller följande huvuddrag (Zetterman, 2001):

- 1) Lärare och studerande är åtskilda i tid och/eller rum under större delar av lärprocessen
- 2) Den ansvariga utbildningsorganisationen planerar undervisningen och utvecklar utbildningsmaterial samt tillhandahåller stöd för de studerande
- 3) Tvåvägskommunikation för dialog mellan lärare och studerande samt inom studerandegruppen tillhandahålls via lämpliga medier och teknikstöd används för merparten av kontakterna under lärprocessen. Teknikstödet kan bestå av lämpliga text-, ljud- eller bildbaserade media.
- 4) Undervisningen och förutsättningar för lärande organiseras vanligen genom individuella studier men i studiegrupper som kan organiseras av lärare och/eller studerande

Principen är att läraren och studerande inte kommunicerar med varandra "*face to face*" utan genom olika typer av medier. Dessutom så finns det inga traditionella klassrum utan virtuella sådana och i vissa fall inga alls.

Holmberg (1995, refererad i Zetterman, 2001) definierar distansutbildning med huvudsakligen två komponenter: (a) interaktion mellan lärare och studerande och (b) användning av förproducerat studiematerial.

3.1.1 *Distansutbildningens historiska utveckling*

Enligt Liber inrättade H S Hermods redan år 1898 plattformen till den första distanskursen som skulle komma att ändra människors syn på utbildning på ett helt annat sätt (<http://www.liberhermods.se/>). Sedan dess har ett helt nytt samhälle tagit sig fram, ett IT-samhälle. Det är fortfarande samma idéer som gäller men förutsättningarna för att läsa på distans har blivit bättre. Tanken om hur man stimulerar inläring, förmedlar kunskap och följer upp resultat på distans är lika aktuell idag. Men Hermods-kurserna har slutat åka postbil och tar helt andra vägar, digitala sådana. Digitala motorvägar förmedlar idag kunskap till tusentals människor via Internet.

Vid de svenska universiteten startade distansutbildningen läsåret 1973-1974 (Willén, 1978). Sedan dess har utvecklingen gått i full fart och idag finns distansutbildningar vid 35 universitet och högskolor inom Sverige. Förra året läste ca 78 000 studenter via distans vilket är dubbelt så mycket som för fem år sedan (http://www.campus.se/camp_content.asp?camp_artid=1434). Denna siffra innebär att var tionde student i Sverige studerar via distans. För vissa av dem som studerar är distansundervisningen den enda undervisningsform som de får medan andra väljer att kombinera den med de traditionella studierna.

3.1.2 *Positiva och negativa aspekter i distansutbildningen*

Distansutbildningen, likaså andra undervisningsformer har både positiva och negativa sidor. John A. Bååth (1991), som är expert på distansutbildning har gjort en uppställning med fördelar och nackdelar med distansutbildningen. Dessa är:

Fördelar

- 1) Kursdeltagaren väljer själv studietakt och studietid.
- 2) Kursdeltagaren tvingas inte följa en undervisningskronologi, utan kan fritt välja att förflytta sig både framåt och bakåt mellan kursmomenten.
- 3) Kursdeltagaren får möjlighet att själv svara på alla frågor som läraren ställer och behöver inte konkurrera om lärarens uppmärksamhet i en klassrumssituation.

Nackdelar

- 1) Läraren har svårt att kontrollera huruvida deltagaren har kommit igång med studierna. Det märks först i och med inlämningsuppgifter.

- 2) Läraren får ingen omedelbar respons på undervisningen. Detta leder i sin tur till att det är svårare att individanpassa undervisningen samt att förbättra och tydliggöra detaljer under kursens gång.
- 3) Dialogen mellan lärare och deltagare blir lidande.
- 4) Kursdeltagaren får ofta vänta ganska länge på handledningen, svar på frågor, etc.

Enligt en rapport från Distansrådet (1990) kräver distansutbildningen specialutbildade lärare och därför är det nödvändigt att universitet och högskolor avsätter resurser och satsar på fortutbildning av lärare för denna utbildningsform och upphör att betrakta den som inkräktare i verksamheten.

3.2 Kunskap och kunskapsspridning

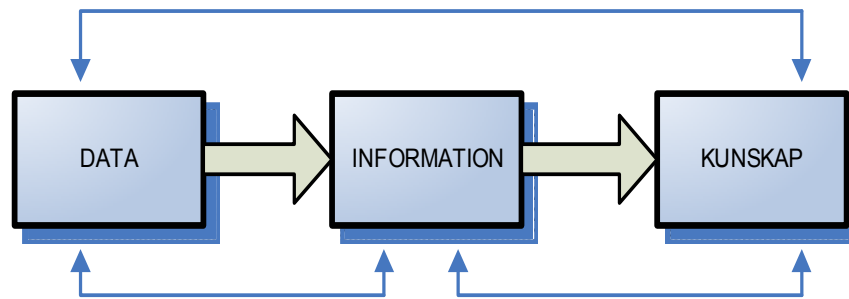
3.2.1 *Kunskap*

Ordet *kunskap* kan förklaras med att **veta** att något är sanning eller att ha vissa **färdigheter**. I encyklopedin förklaras ordet med: välbestämd föreställning om (visst) förhållande eller sakläge som någon har lagrat i minnet (Nationalencyklopedins ordbok, 2004). Dessutom får man reda på att det går att skilja mellan *empirisk kunskap* som bygger på *sinnestryck* och som ger information om yttvärlden, och *analytisk kunskap* som bygger på *logik* och som strävar efter att säga något om strukturella lagar som världen vilar på.

3.2.2 *Kunskapsspridning*

Enligt Macheridis (2005) handlar kunskapsspridningen om att sprida, fördela och förmedla kunskap till någon annan. Kunskapsspridningen förutsätter data. Data insamlas bland annat från fakta som sedan filtreras, sorteras, bearbetas och struktureras till information. Informationen, som sedan analyseras, tolkas och görs begripligt och meningsfull blir kunskap.

Det finns ingen bestämd ordningsföljd för data, information och kunskap utan man kan pendla mellan dessa.

Figur 3.1 Samspelet mellan data, information och kunskap

En viktig förutsättning för kunskapspridningen är att det finns ett effektivt informationssystem som gör det möjligt att löpande samla in data och sammanställa den till information. Ett välfungerande IT-stöd innebär möjligheter att bearbeta och analysera stora mängder datamaterial som senare omvandlas till information och vidare till kunskap. En annan fördel med IT-stöd är att kunskapspridning kan ske relativt snabbt samtidigt som flera personer kan nås.

3.3 Kommunikation och interaktion

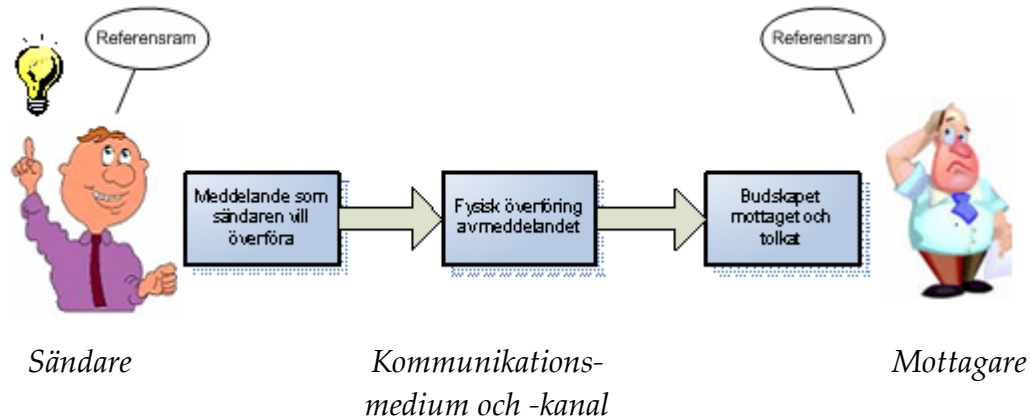
En förutsättning för att distansutbildningen ska fungera effektivt som en kunskapspridningskanal är att kommunikationen och interaktionen fungerar bra. Främst gäller detta i samspel mellan studenten och läraren men även mellan studenten och de övriga som studenten behöver stöd av i samband med lärandet.

3.3.1 Kommunikation och kommunikationsmodeller

Ordet *kommunikation* kommer ursprungligen från det latinska ordet *communicare*, som betyder "göra tillsammans" (Bosevski och Larsson, 2006) och innebär att information, idéer, känslor och attityder överflyttas från en individ, grupp eller organisation till en annan individ, grupp eller organisation (Macheridis, 2005). Hur kommunikationen fungerar kan man enklast beskriva genom en visualisering, s.k. *kommunikationsmodeller*.

För att åstadkomma en lyckad kommunikation krävs, enligt Andersen och Schwencke (1998) att vissa omständigheter ska finnas:

- 1) Sändaren måste välja ut vilket meddelande- vilket budskap - han eller hon vill överföra till mottagaren.
- 2) Sändaren måste välja ett lämpligt medium och en lämplig kommunikationskanal.
- 3) Om mottagaren ska förstå meddelandet måste det vara anpassat till mottagarens referensram .

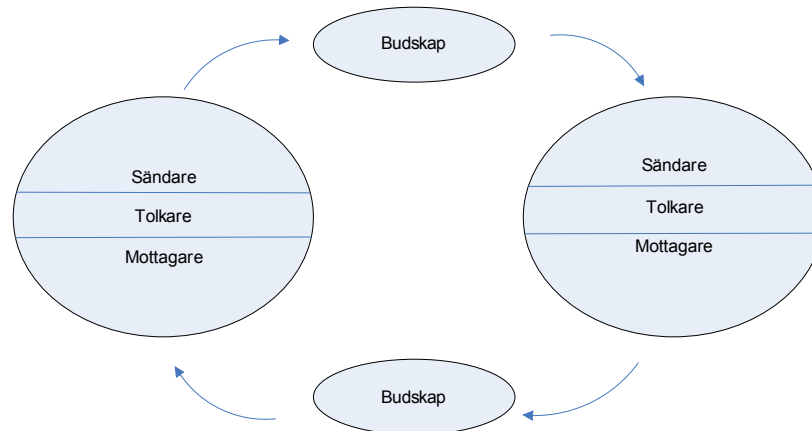
Figur 3. 2 En enkel kommunikationsmodell (inspirerad av Andersen och Schwencke (1998))

Andersen och Schwencke (1998) betonar också vikten av öppenheten vid en kommunikation. Man ska på ett ärligt och uppriktigt sätt förmedla vad man känner och anser, men bara det inte överskrider gränsen som finns hos mottagaren. Detta berikar kommunikationen.

Dagens kommunikationsforskning ser däremot annorlunda på kommunikationsprocessen. Här betonas mottagarens roll på ett helt annat sätt än tidigare. Mottagaren är inte bara någon som tar emot budskapet utan han eller hon måste också fungera som "skicklig" tolkare för att budskapet ska uppfattas som det var tänkt.

När en sändare har skickat sitt meddelande och denna nått sin mottagare måste mottagaren avkoda meddelandet, vilket betyder att han eller hon måste tolka meddelandet samt bilda sig en uppfattning om vad avsändaren ville förmedla. Mottagaren tolkar meddelandet och därefter sker en återkoppling, dvs. mottagaren svarar avsändaren vilket i sin tur innebär att en tvåvägskommunikation har skett.

En av de "moderna" kommunikationsmodeller är Wilbur Schramms som beskriver en tvåvägskommunikation, den "verkliga" samspelet vid en kommunikation (Tekniska litteratursällskapet, 1987).

Figur 3. 3 Wilbur Schramms kommunikationsmodell (Tekniska litteratursällskapet, 1987)

Den här modellen beskriver helt enkelt båda parter i kommunikationsprocessen som både sändare och mottagare, och det är en mycket bättre beskrivning av vad som verkligen sker.

Gärdenfors (1996, refererad i Zetterman, 2001) har i princip samma tankar som Schramms, dvs. om ett budskap eller meddelande skall kunna göras gemensamt måste sändare och mottagare komma i resonans med varandra. Båda måste vara sändare och mottagare med varandra så att sammanhanget står klart för båda parter.

När innebörden av meddelandet tolkas av mottagaren på ett sätt som väl motsvarar avsändarens ändamål, kallas det för "effektiv kommunikation".

3.3.2 Människa-datorinteraktion

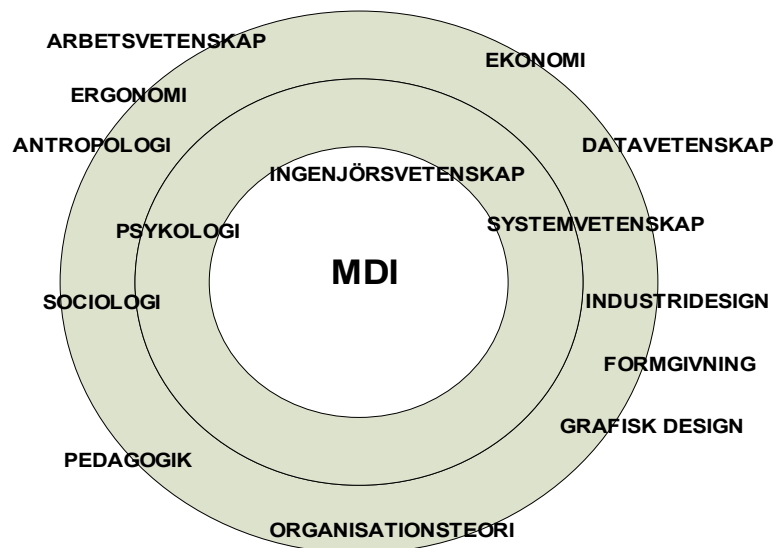
Interaktion kommer från de latinska orden, *inter* som betyder mellan och *action* som betyder handling (Zetterman, 2001). Interaktion är en process som alltid bygger på någon form av kommunikation och ömsesidigt beroende. Begreppet interaktion avser alla former av *samspel* eller *växelspel* mellan fysiska kroppar,

individer eller grupper av individer; den enes handlande är beroende av, tolkningar av, vad den andre säger eller gör (Filosoflexikon, 1998).

I denna uppsats använder vi begreppet interaktion när vi pratar om samspelet mellan en individ och en dator

Människa-datorinteraktion, förkortat *MDI*, är ett forskningsområde som omfattar interaktion mellan människa och datorer. Ämnet utvecklades från *MMI* (Människa-maskininteraktion), som studerar samspelet mellan människan och maskinen. Den engelska beteckningen *Human Computer Interaction* (HCI) är också vanlig även i Sverige.

Det finns inte någon tydlig förståelse eller tolkning av ämnet MDI och vad det innefattar. Dessutom är MDI ett tvärvetenskapligt ämne som har influerats av flera andra forskningsområden. I Figur 5 kan man se exempel på vetenskaper som har inflytande på MDI-området. Ett grundläggande mål med forskningsområdet är att förbättra interaktionen mellan användare och datorer genom att göra datorer mer användbara och mottagliga för användarens behov.

Figur 3. 4 Exempel på vetenskaper som har inflytande på MDI-området

(Gulliksen och Göransson, 2002)

Interaktionen mellan människor och datorer sker via ett användargränssnitt (eller enbart gränssnitt) och därför betraktas MDI av många ögon som ett smalt område, även om ämnet sträcker sig längre än så.

Mer specifikt handlar människa-datorinteraktion om (Gulliksen & Göransson, 2002):

- 1) Metodlärar och processer för utformning av gränssnitt (det vill säga, utifrån en given arbetsuppgift och en grupp av användare, utforma det bästa möjliga gränssnittet inom givna begränsningar, med optimering på en önskad egenskap som exempelvis lätt inläring eller effektiv användning)
- 2) Metoder för att implementera gränssnitt
- 3) Tekniker för att utvärdera och jämföra gränssnitt
- 4) Utveckla nya gränssnitt och interaktionstekniker
- 5) Framtagning av beskrivande och förutsägande modeller och teorier om interaktion

Vid utveckling av teknik och system är det viktigt att ta hänsyn till människans behov och begränsningar. I ämnet människa-datorinteraktion är användarna och användbarhet ett viktigt begrepp.

3.3.3 Användarna och användbarhet

Att definiera ordet *användarna* behöver vi nog inte göra då det är ett klar och tydlig ord i det svenska språket. Däremot kan vi klargöra att vi använder oss av ordet *användarna* i denna uppsats när vi talar om de människor som använder sig av IT-stöd som är kopplad till distansutbildningen.

Den internationella standarden ISO 9441 definierar användbarhet som (Gulliksen & Göransson, 2002):

”den utsträckning till vilken en specificerad användare kan använda en produkt för att uppnå specifika mål, den ändamålsenlighet, effektivitet och tillfredställelse, i ett givet användarsammanhang”. (ISO 9241-11, 1998)

Enligt Nielsen är användbarhet en del av kriterier som behövs för att man ska acceptera ett IT-system (Gulliksen & Göransson, 2002). Användbarheten associeras vidare med att:

- 1) det ska vara lätt att lära sig hur man använder systemet för att snabbt komma igång med användningen.
- 2) det måste vara effektivt att använda systemet. När man har varit borta en kort tid från användningen ska det gå att återkomma till systemet.
- 3) användarna ska kunna göra så få fel som möjligt och när fel uppstår ska man kunna gå tillbaka till situationen innan felet uppstod.
- 4) det ska kännas tilltalande att använda systemet. Man ska helt enkelt tycka om det.

Att ett system är användbart kan låta som ett självklart krav, men uppfylls dessvärre inte alltid. Funktion, målgrupp, kontext med mera spelar in och det är därför svårt att ge några generella direktiv till dem som arbetar med att utveckla nya informationssystem. En god hjälp att luta sig mot kan exempelvis vara Löwgrens (1993) modell för användbarhet, REAL-modellen. REAL står för:

- **R**elevans. Löser programmet den uppgift den är avsedd att lösa?
- **E**ffektivitet. Löser det uppgiften på ett snabbt och smidigt sätt?
- **A**ttityd. Är programmet tilltalande? Känns det bra?
- **L**ärbarhet. Är det lätt att lära sig? Är det lätt att komma ihåg hur det används?

3.3.4 IT-stöd i distansutbildning

De senaste årens snabba utveckling inom datakommunikation och Internets explosionsartade utveckling under 1990-talet har gett distansutbildningen nya möjligheter till flexibilitet. Syftet med att använda IT inom distansutbildning brukar vanligen vara:

- 1) Att underlätta kommunikation mellan deltagande parterna
- 2) Distribution och presentation av kursens innehåll
- 3) Överbygga avståndet i distansutbildningen

Det finns en rad olika medier att ta till för att överbygga avståndet i distansutbildningen men av alla som finns att tillgå är det datortekniken som bäst kan ta tillvara på närundervisningens fördelar också på distans (Björkelid, 1999). Av de Internetbaserade medier som finns är elektronisk post och konferenssystem de mest använda inom distansutbildningen.

Elektronisk kommunikation kännetecknas av att en sändare använder en terminal eller persondator för att sända ett meddelande till en databas på en dator eller server, varifrån mottagaren kan komma åt informationen vid en lämplig tidpunkt (Olsen, 1996).

Elektroniska kommunikationssystem används på tre sätt (Distansrådet, 1999):

- 1) För dialog mellan lärare och studerande
- 2) För dialog mellan studerande och studievägledare
- 3) För dialog emellan studenterna

Idag finns det många olika typer av IT-system som används som stöd i distansutbildningen. Vissa är öppna, dvs. alla har tillgång till dem medan andra är slutna och tillträde måste beviljas av den ansvarige för IT-systemet i frågan. Ett exempel på ett IT-system som ofta används vid denna typ av undervisning är s.k. konferenssystem.

Figur 3.5 En visualisering av ett konferenssystem (Backman och Johansson, 1998)

Berglund och Fernold (1997) beskriver användande av konferenssystem i distansutbildningen med följande punkter:

- Varje studiekurs har egna konferenser (kursmöten) som den kursansvarige läraren ansvarar för. Samtliga studerande som läser kursen är medlemmar i kursmötet. En elevfråga i konferensen kommer då att fungera som om eleven ställde plenumfråga i hörsalen vid

- distanssamanhanget. Som lärare har du tillgång till hela gruppen – ständigt. Kursmötet fungerar som ett slutet möte med endast de studerande och läraren som deltagare. Inga andra blandar sig i diskussionen.
- Varje institution kan ha en egen ämneskonferens i form av en öppen frågelåda. Där kan studerande skriva allmänna frågor, t.ex. i studierådgivningsärenden eller andra institutionsspecifika frågor.
 - Systemet kan fungera som forum för individuell rådgivning genom privata brev mellan lärare och studerande.
 - Systemet uppmuntrar till elevkontakter, både inom elevgruppen vid det lokala studiecentret och mellan studerande på olika orter. Tvärgeografiska grupparbeten möjliggörs.
 - De distansstuderande kan ha egna lokala konferenser som berör ämnen i utbildningen eller lokala företeelser.
 - Distansstuderande och lokala lärare/handledare kan delta i andra öppna konferenser i systemet och i den debatt som förs i dessa konferenser. De får också tillgång till hela kurssystemet och i den debatt som förs i dessa konferenser. De får också tillgång till hela kurssystemet och eventuella tilläggstjänster. Konferenser i systemet kan vara av två slag – öppna eller slutna. En öppen konferens innebär att vem som helst får vara med och läsa eller skriva inlägg. I en sluten konferens bestämmer organisatören vilka som får vara med.

Johansson och Backman (1998) tar upp i sitt fördjupningsarbete några punkter av erfarenheter vid användandet av elektroniska konferenssystem i undervisning (<http://www.educ.umu.se/~ojje/ikt/konferenssystem/kap1.html>). Dessa är:

- Kostnaderna blir ofta lägre än vid vanlig katederundervisning, framförallt på grund av besparingar i lokalkostnader och resekostnader. Detta gäller även om man i kostnaden räknar in att förse varje elev med en egen persondator med modem.
- Studieresultaten blir bättre eller lika bra som vid vanlig undervisning.
- Studieresultaten varierar starkare mellan olika elever vid distansundervisning, och risken ökar att mindre motiverade elever halkar efter i undervisningen. För att motverka detta kan man lägga in datorstöd som gör att läraren lätt kan följa de enskilda elevernas studieresultat och ta direkt kontakt för att stimulera dem som halkar efter.
- Många elever vågar friare yttra sig i konferenssystemet än vid lektioner med många samtidigt deltagande elever.

- Gruppstorleken vid diskussioner är ofta med fördel större i konferenssystem än vid muntliga diskussioner. Vid muntliga diskussioner är den bästa gruppstorleken ofta 3-7 elever, medan den i konferenssystem kan vara 30-100 elever.
- Många elever upplever att konferenssystem gör det lättare för dem att få kontakt med och ställa frågor till läraren.
- Det är en fördel om man kan kombinera användning av konferenssystem med video eller TV och eventuellt även med moment av traditionell undervisning.

Konferenssystem är speciellt lämpade för sådana kurser, där eleverna skall lära sig att tänka själva, att diskutera och att formulera sig skriftligt kring kursens ämne, medan värdet är mindre i kurser som bara innefattar ränlärning av faktauppgifter.

3.3.5 *First Class vs. LUVIT*

De konferenssystem som vi har erfarenhet av är First Class och LUVIT och vi kan med säkerhet säga att även om de har många liknande funktioner så uppfattas de på helt olika sätt av användarna.

First Class är samlingsnamnet på en svit av kommunikationsprogram som är avsedda att användas ibland annat i distansutbildningen. Syftet med detta system är att skapa en miljö för användarna där de kan samlas och kommunicera med varandra.

Grundidén bakom First Class är **konferenser** ordnade efter intresse/område/ämnet etc. där varje deltagare i konferensen godkänns av konferensadministratören och kan därefter läsa/posta inlägg till respektive konferens. Konferenser är vanligtvis "slutna", dvs. Eventuella deltagare måste godkännas av administratören innan de kan läsa/posta inlägg till konferenser de inte är medlemmar i, de kan dock se att konferensen existerar och vem som är administratör för den.

First Class stödjer flera modaliteter för kommunikation mellan användare. Dessa är:

- 1) Kommunikation mellan enskilda deltagare i konferenser, presenteras som inlägg i konferensen och kan läsas av alla deltagare
- 2) E-post mellan olika personer (inte nödvändigtvis First Class-användare)
- 3) "Chattrum" där flera användare kan föra diskussioner.
- 4) Systemet stödjer också fildelning mellan användare och upp-/nedladdning av filer i bakgrunden. Även bifogade filer till e-brev stöds.
- 5) Varje användare har också en personlig adressbok integrerad i klientprogramvaran.

LUVIT står för Lund University Virtual Interactive Tool och utarbetades av RESCO AB i samråd med flera enheter och institutioner vid Lunds universitet. Idag ägs LUVIT av LUVIT AB i vilket Lunds universitet äger 20 procent av aktierna(http://www.lu.se/upload/LUPDF/Bologna/Bologna2006/RE_Natbaserad_utbildn_060621.pdf).

LUVIT är utvecklat av Lunds universitet i samarbete med professionella IT-konsulter och är både en plattform och ett utbildningssystem. Johansson (2000, refererad i Berggren, 2003) beskriver det som en unik utbildningsmiljö för online-undervisning, interaktivt lärande och kompetenshantering. Enligt författaren har systemet tagits fram för att användas både vid distansundervisning och som ett komplement till traditionell klassrumsundervisning, varför kraven på flexibilitet varit mycket höga. Utbildare kan fritt välja pedagogisk ansats, alltifrån traditionell undervisning till problembaserad inläring.

I LUVIT finns tillgång till e-post, chatt, Internetkonferenser, nyhetsforum och direkta online-meddelanden. Johansson (2000, refererad i Berggren, 2003) menar att användarna av LUVIT aldrig behöver lämna själva utbildningsmiljön för att kommunicera med andra. Enligt honom är det fullt möjligt att vandra runt i utbildningsinnehållet och samtidigt chatta med andra kursdeltagare, vilket i sig är en pedagogisk poäng och kan leda till effektivare kunskapshantering.

Berggren (2003) menar att som kursdeltagare är det möjligt att ge kursen en personlig prägel genom att välja språkbild, skapa en egen hemsida eller själv publicera dokument. Kursplan, länkar, litteraturlista och schema över kommande kursaktivitet finns alltid lätt tillgängligt, likaså vilka prov som har genomgåts samt hur dessa blivit betygsatta. Utbildaren i sin tur har möjlighet att själv utforma utbildningens struktur och innehåll, samt styra i vilken utsträckning olika deltagare skall få tillgång till materialet. Genom att utbildaren kan tilldela olika moduler till olika grupper, där endast gruppens medlemmar

kan läsa, skapa och publicera material, kan grupparbeten lätt utföras online utan intrång av oönskade användare.

Enligt rapporten *Hållbar utbildning - en utredning avseende nätbaserade utbildningar*, framställd av Jan Olof Nilsson(2006) på uppdrag av Lunds Universitet, har många ställt sig kritiska till LUVIT ända sedan de första planerna på att utveckla ett eget verktyg för nätbaserade kurser. Flera institutioner kom också att välja andra plattformar, t ex Juridicum, nationalekonomi, sociologi, Östasiatiska språk (sociologi kom senare att gå över till LUVIT). Även idag förekommer mycket kritik, men också många nöjda användare. Många betonar att LUVIT har varit mycket viktig för kursutvecklingen, och verktyget är en väsentlig förklaring till varför Lunds universitet så snabbt kunde få igång så många nätbaserade utbildningar. Det har varit viktigt med ett centralt verktyg, inte minst med tanke på supportfrågan. Det skulle vara omöjligt att organisera supporten, och utbildningen av lärare, om alla kurser använde olika verktyg.

Vid intervjuer genomförda i samband med denna utredning har det framkommit många olika åsikter. Flera användare är mycket nöjda med hur LUVIT fungerar. Man menar att LUVIT har utvecklingsmöjligheter och man påtalar också att LUVIT kan kombineras med andra applikationer, ex Maratec videosystem(http://www.lu.se/upload/LUPDF/Bologna/Bologna2006/RE_Natbaserad_utbildn_060621.pdf). I kritiken påpekas dock att till skillnad från LUVIT finns det idag en uppsjö av LMS och flera av dem är gratis. Dessutom fungerar vanligtvisst dessa verktyg på alla webbläsare. För att LUVIT ska fungera på alla webbläsare måste däremot en ny programvara laddas hem.

3.3.6 TEKNIK och PEDAGOGIK

Tekniken är värdefull och kan effektivisera distansutbildningen, men tekniken i sig löser inga problem, det måste till pedagogik och metodik.

Margareta Gisselberg, som är IT-projektledare vid Umeå universitet säger i Tidskriften *Distans* nr 2/96 (Hansson, 1997):

”Det är viktigt idag att utveckla pedagogiken, att ta sikte på studenterna inlärningssituation och forma undervisningen som funkar i IT-världen. Den klassiske föreläsare har ingen plats i den världen, utan där behövs handledaren som följer och uppmuntrar de studerande. Det är en ny

lärarroll och den är inte enkel att gå in i, därför ser vi IT-pedagogisk Internetutbildning som den kanske viktigaste uppgiften just nu- vi måste ha lärare som kan hantera IT på ett för studenterna effektivt och stimulerande sätt.”

Monika Zetterman menar i sin bok *IT-stöd i distansutbildning med fokus på lärande* (2001) att de kunskaper som finns om hur IT kan användas som pedagogisk redskap inom distansutbildning är alltför begränsade och det dessutom saknas teoretiska ramverk för lärande på distans.

3.3.9 Tidigare forskning

Engman (2005) hänvisar i sin studie till Martin Stigmars doktorsavhandling där en empirisk studie har gjorts för att kartlägga hur gymnasieelever använder Internet som kunskapskälla. Syftet har varit att undersöka om metakognitiva övningar kan leda till en ökad medvetenhet vid användning av Internet. Resultatet visar att elev, lärare och medium är nära och ömsesidigt beroende av varandra. Stigmar (2002, refererad i Engman, 2005) drar slutsatsen att läraren påverkar eleverna genom sin attityd, metod- och medium val och menar att den framtida forskningen behöver inrikta sig mer på kunskap kring interaktionen mellan lärare, studerande och medium mer i betydelsen innehåll än i utformningen.

Rose-Marie Olsson, lärare i pedagogik på Blekinge tekniska högskola, har följt elever på en gymnasieskola vilka hade valt kursen Internet och Multimedia som gavs på distans under ett års tid (<http://www.kollegiet.com/templates/StandardPage.aspx?id=1190&IDnav=102>). Rose-Marie Olsson ville ta reda på vad studenterna upplevde som stimulerande respektive hämmande i datorstödd undervisning på distans. För att få reda på det fick de svara på intervjufrågor och en enkät. Dessutom så gick hon igenom all e-post som skickades mellan läraren och eleverna under kursens gång. Enligt Rose-Marie Olsson hade en del av eleverna väldigt liten datorvana när det började kursen medan andra kunde mycket redan vid starten. Olsons forskning visar att många elever tycker att kontakt med läraren öga mot öga är viktig - men att den inte är avgörande för alla. Många upplever också att kommunikation med läraren via e-post är en viktig kontaktfunktion. Däremot tyckte de flesta eleverna att det var svårt att diskutera på webben, bland annat beroende på den tidsfördröjning som uppstår i datorkommunikationen. Resultatet visar att bl.a.

den sociala relationen påverkas av hur mycket tid lärare kan disponera för varje elev och av individuella variationer hos eleverna. De traditionella, väl förankrade rollerna mellan lärare och elev, där läraren har sanktionsmöjligheter, är ett överskuggande hinder för förändring i lärandeprocesserna.

Kunskapsutvecklingen är beroende av kontexten och föreställningen om elever och lärares roller i denna kontext.

Bosevski och Larsson (2006) gjorde en studie där de undersökte hur synkrona kommunikationsmetoder används beroende på olika situationer i studentens kommunikation, och hur dessa kommunikations metoder påverkade hur studenterna klarat att tillgodogöra sig kursens innehåll. För att få reda på det har de använt sig av enkäter som både studenter och lärare har svarat på. De fann att användandet av synkrona kommunikationsmetoder tenderar till att minska antalet missförstånd mellan studenter, och de drar slutsatsen att synkrona kommunikationsmetoder fyller en önskvärd funktion i bedrivandet av distanskurser men att de bör användas som ett komplement till de asynkrona kommunikationsmetoderna. Enligt författarna verkade deltagarna vara nöjda med både dialog och förmågan att tillgodogöra sig den information/anvisningar som gavs på kursen. Vad det gäller missförstånd mellan parterna så har de funnit att missförstånd mellan student och lärare är vanligare än studenter emellan. De drar slutsatser att en möjlig anledning till att missförstånd uppstår mer sällan är att användandet av synkrona kommunikationsmetoder är mer frekvent mellan studenter än vad de är mellan student och lärare.

Larsson (2000, refererad i Engman, 2005) studerade i sin D- uppsats nätbaserade utbildningsmaterial med stöd av några inlärningsteorier. Syftet med uppsatsen var att med stöd av ett antal inlärningsteorier lyfta fram faktorer som främjar lärandet. Resultatet från hennes studie visar att de kurser hon studerade inte hade något inslag av samarbete, vilket var anmärkningsvärt då datakommunikation kan användas för att främja samarbete och att återkoppling betyder mer än att interagera med ett program eller få svaret fel/rätt. Hon drar slutsatserna att följande fem faktorer borde höja kvaliteten på lärandeprocessen:

- 1) hänsynen till inlärningsstilar
- 2) användningen av narrativa former
- 3) interaktion
- 4) erbjudande av former för samarbete
- 5) återkoppling

Horn och Olofsson (2002, refererad i Engman, 2005) har med sin D- uppsats haft som syfte att genom en empirisk studie tillägna sig en bild av en distansstuderande och dennes sätt arbeta och hur man kan stödja detta arbete. Enligt Engman kom författarna fram till att kursdeltagarna hade en känsla av isolering beroende på att lärarna inte fanns tillgängliga vid behov. För att bryta isoleringen krävs ett diskussionsforum som är lätt tillgängligt och att kursansvarig poängterar gemenskapens betydelse inledningsvis. Engman menar att offentliga lösningar på problem och svar på frågor för samtliga kursdeltagare är inte så ofta utnyttjat.

Davidsson och Tyrén (2003) studerade i sin C-uppsats hur studenterna upplever datorbaserad kommunikation i en nätbaserad distansutbildning. Författarna samlade in data genom observationer av deltagarnas aktiviteter i de diskussionsforum som fanns och genom intervjuer. Studien visar att respondenternas upplevelser av för- och nackdelar med nätbaserad kommunikation skiljer sig åt. Fördelarna som nämns är: (1) mer tid för reflektion, (2) man skriver mer genomtänkta frågor och svar, då man har mer tid att tänka efter innan man formulerar sig, (3) vissa upplever att det är lättare att uttrycka sig skriftligt än att kommunicera muntligt. Nackdelarna som nämns är: (1) det tar tid innan man får svar på en fråga, (2) alla är inte lika aktiva i diskussionerna vilket innebär än mer fördröjning och osäkerhet på om och när inlägget blir läst och besvarat, (3) det blir inte något riktigt djup i diskussionerna på grund av tidsfördröjningen, (4) vissa upplever att det är svårare att uttrycka sig skriftligt, (5) avsaknaden av kroppsspråk, (6) undertoner och tonfall i den muntliga kommunikationen saknas, och det kan göra att diskussionerna blir mer omständliga och att det är lätt att missförstånd uppstår.

4 Redovisning och analys

Den centrala frågeställningen: *Hur tycker användarna att IT-stödet, som de använder i distansutbildningen, fungerar som kommunikationsverktyg?* har varit vägledande vid analysen av empirin.

4.1 Intervjuundersökningen

I vår studie har fem personer intervjuats. Två av våra respondenter svarade på frågorna via e-post och de andra tre vid personliga möten där vi spelade in intervjun på band. Att överföra data från band till papper är väldigt krävande eftersom det tar väldigt långt tid samtidigt som ljudet kan vara av sämre kvalitet och därmed blir det svårt att förstå vad som sägs. Vi transkriberade därför våra intervjuer direkt efter möten medan vi fortfarande hade kvar det som hade sagts i våra minnen. Transkriberingen resulterade i flera sidor fyllda med data som vi sedan noggranna bearbetade.

4.1.1 Respondenterna

I början av varje intervju fick våra respondenter presentera sig själva och beskriva kort vilka deras arbetsuppgifter är, vilket skulle möjligtvis ge oss en bättre förståelse för det data som skulle analyseras. Nedan följer en presentation av våra respondenter med deras egna ord.

Birgita Borafia, administratör för distanskurser på Socialhögskolan i Lund

Jag har varit anställd vid Socialhögskolan sedan mars 1972 så det har ju blivit några år nu. Socialhögskolan blev en del av universitetet 1977 (genom 1977 års högskolereform). Tidigare var skolan en självständig enhet under Nämnden för socionomutbildning (som i sin tur löd direkt under Kunglig Majt.) Jag började med lite allmänt kontorsarbete och hade bl a hand om en mängd undervisningsmaterial i stencilform för vilka jag upprättade ett kartotek för att alla skulle kunna se vad som fanns i lager och hur många exemplar vi hade av varje. Det var liksom ingen som höll i detta och det var bra att ha den informationen inför kurserna så att vi hade klart för oss hur mycket vi behövde trycka upp. Vi gjorde också översättningar från amerikanska och engelska artiklar om socialt arbete eftersom det saknades en hel del på svenska. Sedan var jag rektors sekreterare under flera år och det var mycket skrivarbete, mycket av undervisningsmaterial. Kontorsvärlden var helt annorlunda på den tiden och har

genomgått en fantastisk utveckling. Jag fick min första dator 1986 och då använde jag den enbart till ordbehandling...

Vi har haft sju (7) Magisterkurser över nätet hittills och gjort uppehåll ett år på grund av ekonomiska skäl...

Min bit i det hela är mest information och själva handhavandet av kursplatsen som vi valt att lägga i LUVIT. För min del börjar det med att studenterna informeras per post med välkomstbrev och lite annat material och uppmanas ta kontakt med mig för att få behörighet till sin kursplats. Sedan fyller jag kursplatsen med den information som skall finnas och ser till att kursplatsen är välstädad. Med det menar jag att det kan förekomma att deltagarna själva publicerar och om det då inte hamnar på alldeles rätt plats så fixar jag till det. Likaså finns jag tillgänglig för de som önskar skicka sina texter och inlägg via mig för att få dem på plats i LUVIT. Jag bistår också med information om själva handhavandet både till studenter och personal. **(se Bilaga 4)**

Erik Wallin, universitetslektor på Institutionen för Informatik, LU

Jag var väl relativt tidigt ute... Mitt första... det var när jag jobbade faktiskt för... Högskolan i Ronneby. Och ett ... nätverk som då hette... Ja, vad hette det för någonting? Distanshögskolan eller någonting sånt. Men det var Sveriges Radio... det var Högskolan i Ronneby... det var... ett antal andra ... hur ska vi säga ... perifera högskolor som hade sytt ihop sig för att göra gemensamma kurser på nätet. Det här kanske var... 97/98...

... och sen... blev jag tillbakadragen till Lunds universitet genom... intresse att göra samma sak i Lund så att säga. Men Lund låg lite efter då... vid den tiden. Men det finns en enhet här vid Lunds universitet som heter sekretariatet för fort- och vidareutbildning, FOV, som jag då blev engagerad i, som projektledare och de hade då ansvar för att inom Lunds universitet få fart på det här med fort- och vidareutbildning och E-learning och hela rasket då, va. Och den processen har ju skett här nu under ett antal år och då var också det här Nätuniversitetet under uppbyggnad och Lunds universitet spelade en ganska viktig roll i det då. Och... så att jag har jobbat... ska vi säga, inifrån och ganska mycket av det här organisatoriska problemet och hur kan man fa* samarbeta, ursäkta att jag svär... och vilka olika kompetenser är det som behövs, va. Så här är det ju en uppsättning av helt nya typer av kompetenser. Det räcker inte med att man har "content" alltså "know how" eller "know what" eller vilket innehåll va, det måste ju upp på banan... och det måste hanteras, och det måste struktureras, och det måste online hanteras och ... revideras och... Att samma kurs som den ges på det ena stället så måste motsvara vad som finns på det andra stället och en massa samordningsproblem. Sen har jag jobbat inom sekretariatet, också för Lunds universitets räkning i ett par tre, fyra olika EU- projekt. Alla med den här orienteringen. Exempel... (EW visar oss på Internet). Det här är då ett... Någonting som heter Baltic Sea Virtual Campus... Och... där har jag en kurs som

heter E-business Management och där kör vi med ett verktyg som heter LUVIT som är framtagen av Lunds Universitet...

Sen ... driver jag ett eget EU-projekt på temat "lärande regioner" där vi jobbar med sex olika regioner ihop och försöker jobba med e-learning på... för utveckling, för regional lokal utveckling över företagsutveckling. Och sedan ett annat projekt som heter eCompete. (se Bilaga 5)

Verner Denvall, universitetslektor på Socialhögskolan i Lund

Fil dr i socialt arbete, vi började 1997 med magisterkurs, sedan en stor a-kurs med 200 deltagare 2001. (se Bilaga 6)

Jakob Gustavsson, universitetslektor på Statsvetenskapliga institutionen, Lunds universitet

Jag är universitetslektor här och... jag... jag har undervisat egentligen på alla nivåer i vårt system. Har kurser på... jag har introduktionskursen på A-nivå... jag har en kurs på B-nivå, en på C- nivå och en på magisternivå, också. Och sedan har jag den här kursen som ni har varit intresserade av då... på nätet... *Offentligt ledarskap*, som jag från början gett den tillsammans med en kollega här, men sista året så har jag haft den själv. (se Bilaga 7)

Mikael Svensson, doktorand på Engelska institutionen vid LU

Jag... är ju dels doktorand på engelska institutionen och sen så undervisar jag ju i engelsk språkvetenskap. Vi har ju då två... kan man säga... ämnesinriktningar, dels engelsk språkvetenskap, dels engelsk litteratur. Och... på de lägre nivåerna så läser man parallellt då och man brukar läsa språkvetenskapliga och litterära kurserna på A och B nivåerna, och sen så på C och D nivån så specialiserar man sig på att skriva uppsats antagligen i litteratur eller språk. Där det finns det då... doktorander på de båda sektionerna och lärare då som är så att säga disputerade i de här olika inriktningarna. Så... då är man i de språkvetenskapliga kurserna antagligen doktorander eller lektorer... som är utbildade på språkvetenskap och... då har jag... gett såna här introducerande kurser i grammatik... dels då... på den här A-20 nivån som vi har för studenter som läser... så att säga, 100 procent och dels den här nätbaserad kurs som är samma kurs, kan man säga som grammatikkurs som A-20 nivån fast som en nätbaserad och kan då läsas av folk som en modul, som en 5 poängs modul...

... Den här har jag gett sen 2003...så det här är tredje året. (se Bilaga 8)

4.1.2 *Sammanfattning av data*

De flesta respondenterna har inte fått någon utbildning i hur man använder de verktyg som behövs vid undervisningen och de tycker inte heller att de borde ha fått det, trots att det kanske förekommit lite svårigheter i början. De som fick undervisning är nöjda med den. Respondenterna tycker däremot att vissa studenter har problem vid kursens början med att komma igång med användningen av de olika verktyg trots att de får klara och tydliga instruktioner om hur man gör det. Enligt respondenterna beror detta främst på att många av dem inte har grundläggande kunskaper i hur man använder dator. Det uppstår problem som t.ex. uppladdningen av arbete eller brist på förståelse om hur man ska nå fram till den tänkta informationen.

Vissa av våra respondenter tycker att det kan vara väldigt frustrerande när en del studenter inte kan använda verktygen och måste assisteras upprepade gånger. Birgitta Borafia ser däremot positivt på detta och tycker att det är kul och givande att assistera studenterna då detta är det enda sättet för henne som möjliggör en kontakt med studenterna.

Alla våra respondenter tycker att IT-stödet som de använder fungerar bra som kommunikationsverktyg och att informationen når fram till studenterna. De tycker att det finns mindre tillfällen för missförstånd eftersom allt är skriftligt och man kan alltid gå tillbaka och kolla vad som har skrivits. Däremot så finns det hos vissa lärare alltid en osäkerhet om huruvida studenterna uppfattat det som sägs korrekt eftersom man inte får direkt respons som vid "face to face" interaktion och därmed så vet man inte om den andre personen uppfattat informationen korrekt förrän vid senare tillfälle. Enligt Jakob Gustavsson är man tvungen som lärare att uttrycka sig väldigt kortfattat och bara koncentrera sig på det som är absolut centralt.

Ett problem som uppstår vid kommunikationen är att studenterna förstår inte riktigt vilka kommunikationsvägar de ska ta för att ställa frågor eller framföra sina åsikter. T.ex. så kan anslagstavlans betydelse misstolkas; detta genom att studenterna lägger viktig information där istället för att skicka via e-post till läraren. Lärarna kan på så sätt missa att få viktigt information i rätt tid eftersom visa av de kollar inte på anslagstavlan ofta.

Enligt Erik Wallin finns det begränsningar med IT-system som används i distansundervisningen och teknologin stödjer inte alla pedagoger. Jakob Gustavsson känner också sig begränsad av IT-stödet vid upplägget av undervisningen. Han menar att det inte finns samma dynamik i arbetssätt som vid traditionella undervisningen. T.ex. så kan ibland grupparbeten vara besvärliga eftersom studenterna kan ha svårigheter med att samarbeta och då är det inte lätt att stötta dem via distans.

Respondenterna tror att studenterna får samma kvalitet på kunskapen som vid den traditionella undervisningen. Detta kan man, enligt Verner Denvall, se genom dem arbeten som studenterna lämnar in. De uppvisar lika mycket kunskaper som på vanliga kurser.

Enligt Birgitta Borafia fungerar distansundervisningen bra för "tysta" studenter som kan komma till tals, till skillnad från vanliga undervisningen där de är nervösa för att prata. För att få studenterna att interagera mer med varandra finns det i vissa IT-stöd möjligheter till egna hemsidor, där man kan skriva lite om sig själv som andra kan sedan läsa. På så sätt lär man sig känna sina kurskamrater.

4.2 Enkätundersökningen

Efterhand som enkäterna återsändes till oss med svar har vår bearbetning av det insamlade materialet påbörjats. Vid bearbetning av den insamlade datan har vi använt oss av kombinationen univariat analys, bivariat analys och multivariat analys, beroende på vad det var vi ville få fram.

Univariat analys innebär en analys av en variabel i taget; bivariat analys handlar om en analys av två variabler i taget i syfte att visa hur de två är relaterade till varandra och multivariat analys innebär en samtidig analys av tre eller fler variabler (Bryman, 2006).

Vi valde att använda oss av diagrammer för att beskriva våra kvantitativa data då dem är lätta att tolka och förstå. Dessutom har vi använt oss av kodning och sammanställt informationen i en tabell för att underlätta bearbetningen (se Bilaga 2).

4.2.1 Respondenterna

Enkäten har besvarats i större utsträckning av kvinnor och av väldigt få män vilket inte ger oss möjligheter till att grunda vår analys utifrån könsfördelningen. Den största gruppen i den här undersökningen är studenter i åldern 36 – 50, näst största gruppen är studenter i åldern 26 – 35, sedan kommer gruppen av studenter i åldern 18 – 25 och i den minsta gruppen finner vi dem som är 51 år eller äldre.

De flesta av de studenter som svarat på enkäten har läst via distans mer än 15 poäng och har använt IT-stöd i samband med distanskurserna. Det IT-stöd som de flesta av studenterna har använt är konferenssystemen LUVIT och First Class.

4.2.2 Samanställning av data

Vi undrade om studenterna hade fått någon introduktion till dem IT-system som de använder/använde i samband med distansutbildningen och det visade sig att mer än hälften av studenterna hade fått det och var mycket nöjda med det hjälp som de fick. Diagram 4.1. visar att respondenterna som var mest nöjda var de i åldrarna 36-50 år.

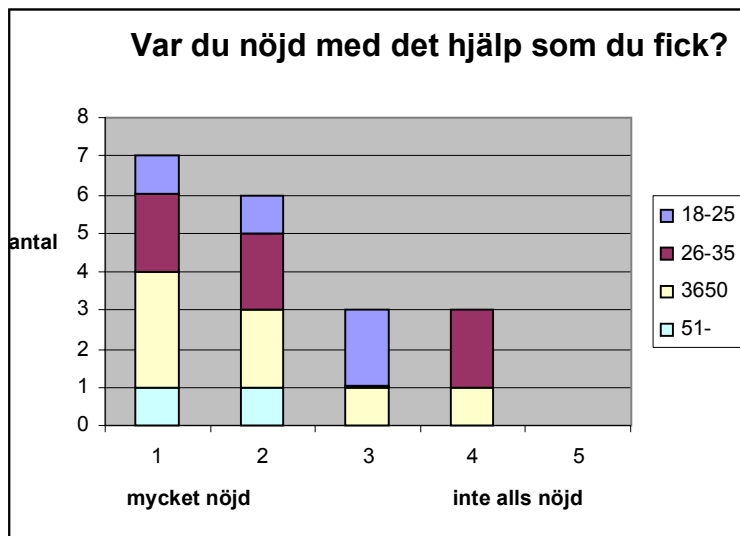

Diagram 4. 1 Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna var nöjda med det hjälp som de fick eller inte.

Andelen av dem som inte fick hjälp är mycket stort men trots det så var de flesta nöjda; troligen inte i behov av någon introduktion. Andelen av dem som tyckte att de borde ha fått någon slags introduktion till systemet var 29 procent.

Enkätundersökningen visar att väldigt många av studenterna tycker att det var enkelt att använda systemet i frågan medan väldigt få tyckte motsatsen. De som tyckte att det var svårt att använda IT-systemet var i olika åldrar så ålder spelar tydligen ingen roll i detta sammanhang.

På vår fråga om hur systemet fungerar som kommunikationsverktyg fick vi svar att det fungerar effektivt. I Diagram 4.2 kan man tydligt se att det är väldigt liten del av dem som svarat som tyckte att systemet, som de använder, inte fungerar bra som kommunikationsverktyg.

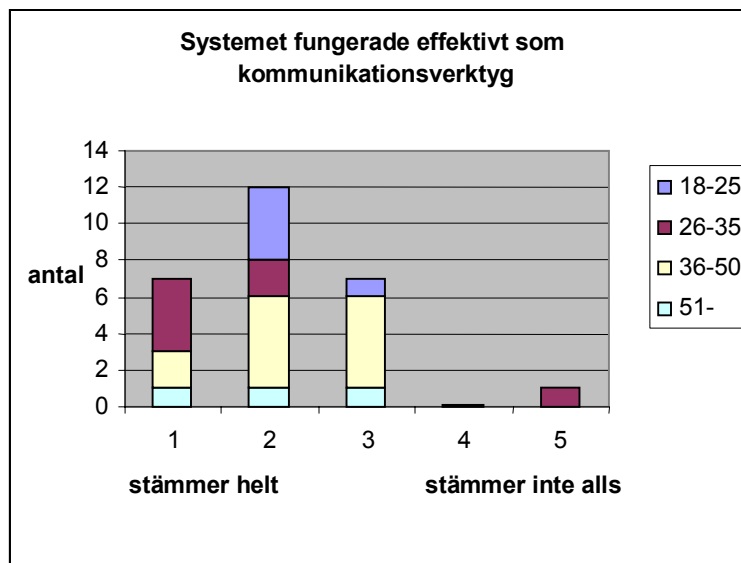

Diagram 4. 2 Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna instämde att systemet fungerade effektivt som kommunikationsverktyg eller inte.

Undersökningen visar också att de flesta studenter är nöjda med hur kommunikationen har fungerat mellan dem och lärarna; 74 procent. Det intressanta är att de som inte är nöjda med kommunikationen är den gruppen som består av de yngsta studenterna. En sammanställning av vad studenterna tycker om hur kommunikationen har fungerat mellan dem och lärarna finns i Diagram 4.3.

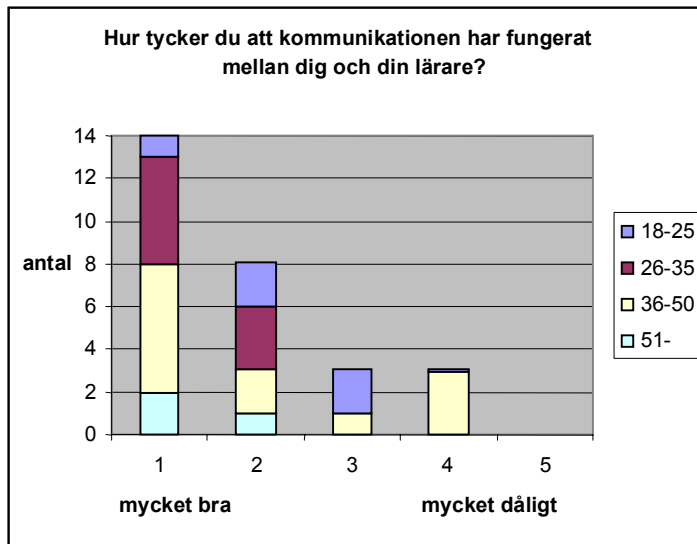

Diagram 4. 3 Diagrammet visar i en femgradig skala om vad studenterna tycker om hur kommunikationen har fungerat mellan dem och lärarna.

Undersökningen visar att fyra procent tyckte att kommunikationen inte har fungerat bra och att ett bättre kommunikationsverktyg hade skapat bättre förutsättningar för en bättre kommunikation. Av dem som svarat var 18 procent missnöjda med kommunikationen mellan dem och läraren men tyckte inte att det berodde på kommunikationsverktygen.

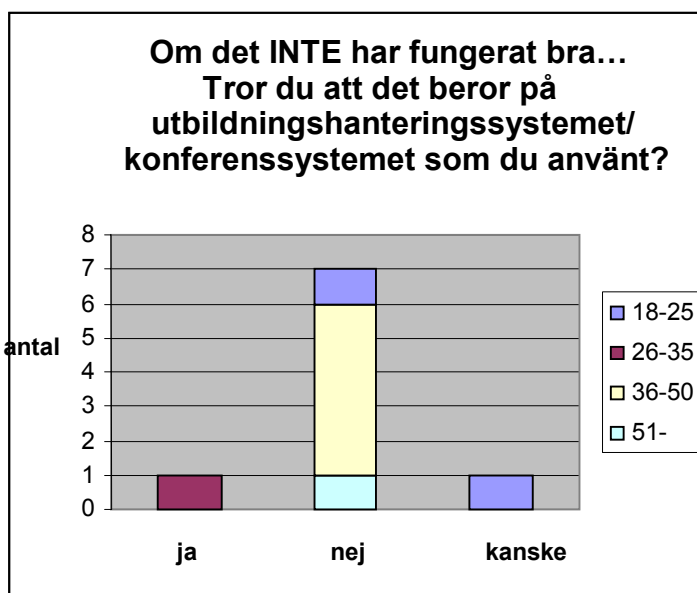

Diagram 4. 4 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet konferenssystemet är orsaken till att kommunikationen mellan dem och lärarna inte har fungerat bra.

I Diagram 4.4 kan man avläsa att de flesta av dem som inte tror att ett bättre kommunikationsverktyg hade skapat bättre förutsättningar för en bättre kommunikation är de äldre studenterna.

Diagram 4. 5 Diagrammet visar i en femgradig skala om studenterna tyckte att kommunikationen mellan dem och deras kurskamrater har fungerat bra eller inte.

Nästan alla studenter har haft kontakt med sina kurskamrater genom IT-systemet som de använder vid distansutbildningen. Andelen av de studenter som inte hade haft kontakt var markant liten.

Diagram 4. 6 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet/ konferenssystemet är orsaken till att kommunikationen mellan dem och kurskamraterna inte har fungerat bra.

Enligt 78 procent av studenterna har kommunikationen emellan kurskamraterna fungerat bra medan de resterande tycker att kommunikationen inte har fungerat så bra. Sju procent av studenterna tyckte att kommunikationen inte har fungerat bra på grund av ett dåligt kommunikationsverktyg. I Diagram 4.6 kan man se att studenterna är splittrade i frågan om huruvida IT-stödet är orsaken till att kommunikationen inte har fungerat bra.

Mer än hälften av studenterna anser att det uppstod väldigt få fel vid användningen av IT-stödet och även högre var siffran av dem som instämde helt om att IT-stödet upplevdes allmänt bra. Den grupp som var lite splittrad i denna fråga var de i åldern 26-35.

Diagram 4. 7 Diagrammet visar om studenterna tycker att de har fått den kunskap som de behövde via distansutbildningen.

En stor andel studenter tycker att de har fått den kunskap de behöver via distansutbildningen vilket kan avläsas i Diagram 4.7. Endast elva procent av studenterna tyckte att de inte har fått den kunskap som de behöver. Diagram 4.8 visar att nästan hälften av dessa tycker att ett bättre IT-stöd hade bidragit till mer kunskap.

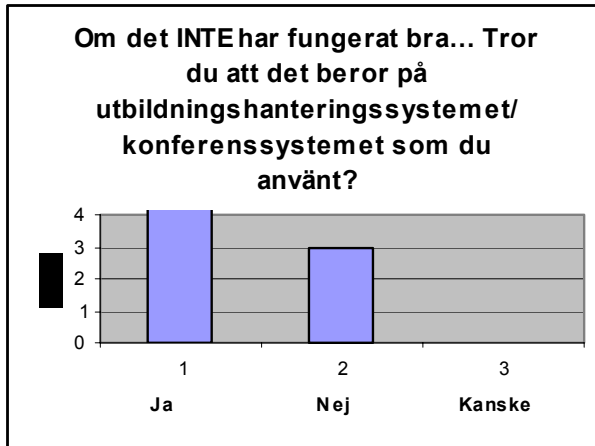

Diagram 4. 8 Diagrammet visar om studenterna tror att utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet är orsaken till att de inte har fått den kunskap som de behövde.

I helheten tycker studenterna att distansutbildningen har fungerat bra för dem och endast en liten andel tycker att det inte har fungerat så bra med att studera via distans. Vår undersökning visar att 87 procent av studenter tycker att distansutbildningen har fungerat bra för dem, vilket är ett positivt resultat.

5 Slutdiskussion

5.1 Stödjer tekniken kommunikationen i distansutbildningen?

De IT-system som används av våra respondenter upplevs allmänt fungera bra som kommunikationsverktyg. Mest nöjda är lärarna som tycker att det kan kännas "tryggt" att uttrycka sig skriftligt och på det sättet skapa mindre utrymme för missförstånd då man alltid kan "gå tillbaka" och se vad som sagts(skrivits). Detta bekräftar Davidsson och Tyréns (2003) teorier om fördelarna med datorförmedlad kommunikation. Däremot så finns det alltid en viss osäkerhet om informationen nått fram och huruvida den har uppfattats korrekt.

Den skriftliga kommunikationen har begränsningar i och med att man enbart kan kommunicera genom text och bild samt att mottagaren är tvungen att följa kommunikationen från första till sista ordet, och därför saknar den möjligheten att själv välja "väg" som andra verktyg möjliggör. Tolkningsproblem kan också förekomma enligt vår undersökning. Den muntliga kommunikationen, som finns vid traditionella undervisningen, är i många avseenden överlägsen datorförmedlad kommunikation, enligt våra respondenter. Den ger bättre förutsättningar till direkt diskussion och reflektion vilket, enligt våra respondenter, saknas vid distansutbildningen.

Vår studie visar att studenterna upplever att kommunikationen mellan dem och de andra, studenter liksom lärare, har fungerat bra med hjälp av IT-stöd. Av dem som upplevde saken annorlunda var endast ett fåtal som tyckte att ett bättre IT-stöd hade skapat bättre förutsättningar för en bra kommunikation. Vi nämnde tidigare att Bosevski och Larsson (2006) har funnit, genom sin studie att missförstånd mellan student och lärare är vanligare än studenter emellan vilket vi inte kan bekräfta. Vi har inte kunnat påvisa någon skillnad. Missförståndet som Bosevski och Larsson (2006) nämner kan bero på att mer information distribueras mellan studenter och lärare än studenter emellan. Däremot har vi funnit att det kan uppstå problem i kommunikationen då det inte är riktigt tydligt för studenterna vilka kommunikationsvägar de ska ta för att nå lärarna. Detta kan leda till att viktig information inte når fram till den tänkta punkten i god tid eller att den till och med går förlorad.

5.2 Stödjer tekniken studenterna i distansutbildningen?

En av de brister som vår undersökning visar är att introduktionen till IT-stöden är idag mycket bristfällig. Det lämnas till den enskilda att på egen hand skaffa sig kunskaper. Enligt vår enkätundersökning finns det ett stort behov av introduktion för hur man använder IT-stöden som kommunikationsverktyg, bland annat för att många studenter saknar grundläggande kunskaper i datoranvändning och dessa har svårt att hitta och se de möjligheter som ett visst IT-stöd erbjuder. Den gruppen av studenter som är mest missnöjda med det hjälp de fått är de yngre studenterna, vilket kan antyda också att introduktionen som ges saknar kvalitet, med tanken på att de yngre brukar vara de som har grundläggande kunskaper i datoranvändning.

Ett av Nielsens kriterier för användbarhet som vi nämnt tidigare är: det ska vara lätt att lära sig hur man använder systemet för att snabbt komma igång med användningen. Vår undersökning visar dock att många studenter har svårigheter med att komma igång med användandet av IT-stödet vilket är frustrerande för både studenterna och lärarna.

Vår studie visar också att det kan vara svårt för vissa studenter att interagera med varandra och att lärarna känner att det är svårt att stötta studenterna när problem med samarbete uppstår. Att det finns möjlighet för studenter att ha hemsidor via dessa IT-stöd, vilket är tänkt till som hjälpmedel för att studenterna ska lära känna varandra, tror vi inte har någon effekt på det sociala biten. Detta för att det inte är många som använder sig av den funktionen.

5.3 Stödjer tekniken pedagogerna i distansutbildningen?

Vår studie visar att det finns begränsningar och att teknologin inte stödjer alla pedagoger. Mikael Svensson ser problemet i att man inte riktigt känner till den tekniken som finns tillgängligt och som det går att använda i distansundervisningen.

Ett annat problem, som Jakob Gustavson nämnde i intervjun, är att trots att man är medveten om att det finns ett bättre IT-stöd är det inte alltid enkelt att byta ut det nuvarande. Ett av orsaken kan vara att det har gjorts investeringar på att förbättra det nuvarande systemet och då vill man fortsätta med det och inte ge upp någonting som man kämpat med att utveckla. En annan orsak till att det kan vara för att användarna helt enkelt motsäger sig förändringarna. Människan

gillar inte förändringar utan hon tenderar att hålla sig fast vid det som är bekant och som hon känner sig säker med.

Vi nämnde tidigare att det framgår från en rapport från Distansrådet (1990) att distansutbildningen kräver specialutbildade lärare och därför är det nödvändigt att universitet och högskolor avsätter resurser och satsar på att ge sina anställda utbildningar för denna typ av utbildningsform. Från vår undersökning framgår inte att lärarna skulle behöva få tillgång till någon speciell utbildning. Tvärtom, tycker de flesta lärarna att det har fungerat utmärkt och de inte har haft problem med att anpassa sin undervisning för denna utbildningsform.

Trots avsaknad av någon slags introduktion till användandet av IT-stödet i distansundervisningen tycks lärarna vara nöjda och känner inte något behov av ytterligare information eller utbildning. Däremot så instämmer de att det skulle behövas en bättre introduktion för studenter i hur man använder IT-stödet. Enligt lärarna finns det väldigt många som saknar grundläggande kunskaper i datoranvändning och det upplevs frustrerande för dem att assistera studenterna om och om igen utan någon framgång.

En av de nackdelar som John A. Bååth (1991) nämner är att läraren har svårt att kontrollera huruvida deltagaren har kommit igång med studierna. Det märks först när studenten ska inlämna in uppgifter. Detta har också påpekats av våra respondenter.

5.4 Stödjer tekniken kunskapsspridningen?

Vår undersökning visar att både lärarna och studenterna är positivt inställda till att kunskapen som man får ut via distansutbildning är av samma kvalité som den som man får via traditionell undervisning. Ett fåtal av dem som inte är nöjda med kvaliteten tycker däremot att ett bättre IT-stöd hade bidragit till mer kunskap.

5.5 Självkritik

Nu, när vi är i slutet av vår studie är det en sak som vi funderar över och som vi tror att vi kunde ha gjort på ett bättre sätt. Det gäller enkäterna och distributionen av dessa. Vi har själva skickat enkäter till ca 400 studenter och trots att vi lottat ut biobiljetter så var det väldigt få som svarade; 15 stycken

närmare sagt. De resterande 16 svaren har vi fått av studenter som fått sina formulärer distribuerade via Birgitta Borafia vilket har visat sig vara ett effektivare sätt för att nå de tänkta studenterna. Med den erfarenhet som vi har nu hade vi distribuerat vara enkäter via flera lärare eller andra som har direkt kontakt med studenter som läser via distans. Detta hade förmodligen lett till fler respondenter i vår enkätundersökning.

5.6 Förslag till framtida forskningen

Under vårt arbete med denna uppsats har vi fått nya idéer om fortsatt forskning inom ämnet. Vårt första förslag till framtida forskning är att man skulle kunna analysera LUVIT och First Class lite mer djupgående och jämföra dessa för att fastställa vilket av dessa två system är bäst att tillämpa som IT-stöd i distansutbildning.

Ett annat förslag är att göra en analys av antingen LUVIT eller First Class ur en interaktionsdesigners perspektiv för att komma fram till vilka svagheter som systemet i frågan har samt komma fram till förbättringar som skulle kunna göra samspelet mellan användarna till en bättre upplevelse.

5.7 Slutsats

Distansutbildning har sedan länge varit något som skulle leva upp till krav på föränderliga och interaktiva utbildningsmiljöer. Vad det gäller datorns funktionalitet i utbildningssammanhang ställs även krav på ny pedagogik. För dem som producerar distansutbildningar och för dem som har nytta av distansutbildning, krävs det av de att komma på vad de vill få ut av mediet. Fel i funktionalitet, tillgänglighet eller styrka ställer till direkt problem för utförande av studierna. Om verksamheten direkt är bunden ett fungerande IT-stöd, så måste IT-stödet skötas enligt de föreskrifter som gäller för verksamhetskritiska system.

Vår studie visar att IT-stöd som våra respondenter använder i distansutbildningen upplevs allmänt som bra kommunikationsverktyg och resultatet från enkäterna och intervjuerna ger en ljus bild när det gäller användarnas inställning till kommunikationsverktyget. De flesta användare är nöjda och man tycker att det fungerar bra. En av de brister som vår studie visar

är att det finns många studenter som tycker att introduktion idag är bristfällig. Det lämnas till studenten själv att själv klura ut hur systemet fungerar.

6 Referenser

6.1 Skriftliga källor

Andersen, E. S. och Schwencke, E. (1998). *Projektarbete - en vägledning för studenter*. Studentlitteratur. Lund.

Backman, J. (1998). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur

Berglund, S. och Fernold, G. (1997). *Teknik och medier i distansutbildningen*. Umeå Universitet.

Birnik, H. och Eliasson, B. (2000). *IT-support i skolan gör datorn till pedagogiskt verktyg*. Karlstad: Karlstad universitet

Bryman, A. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB

Båått, J. A. (1991). *Att utveckla distanskurser*. Umeå: Distansprojektet, Umeå universitet

Distansrådet. (1990). *Distansutbildning i utveckling Rapport från en konferens u Umeå 13- 15 juni*. Umeå universitet

Tekniska litteratursällskapet. (1987). *Ett urval artiklar kring temat Kunskap i perspektiv: publicerade med anledning av TLS 50-årsjubileum*. Stockholm

Filosoflexikon (1998)

Gulliksen, J. och Göransson, B. (2002). *Användarcentrerad systemdesign*. Lund: Studentlitteratur

Hansson, N. (1997). *Distansutbildning*. Karlskrona

Löwgren, J.(1993). *Human-computer interaction*. Lund: Studentlitteratur

Macheridis, N. (2001). *Projektaspekter*. Lund: Studentlitteratur.

Nationalencyklopedins ordbok (2004). Höganäs: Bra böcker

Olsson, H. & Sörensen, S. (2004). *Forskningsprocessen- kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber AB

Reinecker, L. och Jorgensen, P. S. (2002), *Att skriva en bra uppsats*. Lund:Liber

Willén, B. (1978). *Högskolestudier på distans. En utvärdering av svensk försöksverksamhet*. (Pedagogisk Forskning i Uppsala 3). Uppsala: Uppsala universitet, Pedagogiska institutionen.

Zetterman, M.L.(2001). *IT-stöd I distansutbildning med fokus på lärande*. Uppsala universitet

6.2 Elektroniska källor

Åhlander, Å. C. (2006). *Allt fler pluggar på distans via nätet*. [www dokument]
URL: http://www.campus.se/camp_content.asp?camp_artid=1434

Backman, A. och Johansson, Ö. (1998). *Vid LITU*. [www document].
URL: <http://www.educ.umu.se/~ojje/ikt/konferenssystem/kap1.html>

Berggren, A. (2003). *E-lärande och Användbarhet - Utvärdering och omdesign av en medicinsk e-utbildning* [www dokument]
URL http://www.diva-portal.org/diva/getDocument?urn_nbn_se_liu_diva-1564-1__fulltext.pdf%20-

Björkelid, A. (1999). *Distanskurs i multimedia*. [www dokument]
URL http://www.pedag.umu.se/personal/andersson_p/Rapport_mm10.pdf

Bosevski D. och Larsson.P. (2006). *Kommunikation i distansutbildning*. [www dokument]
URL <http://biblioteket.ehl.lu.se/olle/papers/0001953.pdf>

Davidsson, L. och Tyrén, L. (2003). *Kan vi mötas utan att ses? - en studie om kommunikation vid distansutbildning med fokus på studerandeperspektivet*. [www dokument]
URL www.hb.se/ped/itpedagog/dokument/C-Uppsats_030616.pdf

Engman., B. R-M. *Interaktionsfrämjande faktorer i IT-stödd distansutbildning*.

[www document]

URL

[http://www.bth.se/fou/cuppsats.nsf/all/651197ed1074f0f1c12570dc00340d9a/\\$file/PED_51_60p_uppsatsk_bilaga_12dec_2005.doc](http://www.bth.se/fou/cuppsats.nsf/all/651197ed1074f0f1c12570dc00340d9a/$file/PED_51_60p_uppsatsk_bilaga_12dec_2005.doc)

Larsson, M. (2001). *Fem faktorer för effektivare e-lärande*. [www dokument]

URL <http://www.lucs.lu.se/people/Maria.Larsson/D-uppsats,%20Maria%20Larsson.pdf>

Liber (hemsida) www.liberhermods.se

Lindgren, L. (o å). Internetbaserat lärande.[www document].

URL <http://lars.lindgren.com/uppsatswebb/uppsats.htm>

Nilsson, J.O. (2006). *Hållbar utbildning- en utredning avseende nätbaserade utbildningar*. [www document].

URL

http://www.lu.se/upload/LUPDF/Bologna/Bologna2006/RE_Natbaserad_utbildn_060621.pdf

Statistiska Central Birå, URL: <http://www.scb.se>

7 Bilagor

Bilaga 1- Enkäten

Bilaga 2- Data från enkätundersökningen

Bilaga 3- Intervjuguide

Bilaga 4- Intervju med Birgitta Borafia [BB] via e-post

Bilaga 5- Transkription av intervju med Erik Wallin [EW]

Bilaga 6- Intervju med Verner Denvall [V] via e-post

Bilaga 7- Transkription av intervju med Jacob Gustavsson [JG]

Bilaga 8- Transkription av intervju med Mikael Svensson [MS]

7.1 Bilaga 1-Enkäten

<u>Del 1</u>	<u>Kolumn</u>	<u>Kod</u>
1. Kön	1	
___Man		1
___Kvinna		2
2. Ålder	2	
___18-25		1
___26-35		2
___36-50		3
___51-		4
3. Hur många poäng har du hittills läst via distansutbildning?	3	
___0- jag läser mina första poäng just nu		1
___1-5		2
___6-15		3
___16-		4
4. Har du använt någon slags av utbildningshanteringssystem/ konferenssystem (First Class, LUVIT eller liknande) i samband med dina distansstudier?	4	
___Ja		1
___Nej		2

Om du svarat Ja på föregående fråga, var snäll och fortsätt att svara på Del 2.

Om du INTE svarat Ja, då behöver du inte fortsätta.

Vi tackar för din medverkan!

Del 2

5. Hur bedömer du din datorkunskap?	5
___ Saknar grunden för att effektivt använda dator och Internet vid distansutbildning	1
___ Har tillräckligt med kunskap för att effektivt använda dator och Internet vid distansutbildning	2
___ Har goda kunskaper i användning av dator och Internet.	3
___ Är expert på användningen av dator och Internet	4
6. Vilken typ av utbildningshanteringssystem/konferenssystem har du använt i samband med dina distansstudier? Välj den som du har mest erfarenhet av)	6
___ First Class	1
___ LUVIT	2
___ Annat	3
7. Har du fått någon hjälp med introduktion till systemet som du skulle använda?	7
___ Ja	1
___ Nej	2
8. Om <u>Ja</u>. Var du nöjd med det hjälp som du fick?	8
Mycket nöjd	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Inte alls nöjd	
9. Om <u>Nej</u>. Tycker du att du borde ha fått hjälp?	9

___ Ja	1
___ Nej	2
___ Vet ej	3

Nedan följer några påstående angående utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet som du använt. Om du inte vet vad du ska svara, då ska du kryssa i mitten.

10. Det var enkelt att använda systemet. 10

Stämmer helt	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Stämmer inte alls	

11. Systemet fungerade effektivt som kommunikationsverktyg? 11

Stämmer helt	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Stämmer inte alls	

12. Det uppstod få fel vid användning av systemet 12

Stämmer helt	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Stämmer inte alls	

13. Systemet upplevdes allmänt bra.	13
Stämmer helt	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Stämmer inte alls	
14. Hur tycker du att kommunikationen har fungerat mellan dig och din lärare?	14
Mycket bra	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Mycket dålig	
15. Om det <u>INTE</u> har fungerat bra... Tror du att det beror på utbildningshanteringssystemet/ konferenssystemet som du använt?	15
___ Ja	1
___ Nej	2
___ Kanske	3
16. Har du haft möjlighet till kontakt med dina kurskamrater med hjälp av utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet?	16
___ Ja	1
___ Nej	2
17. Om Ja...	17
Hur har kommunikationen fungerat mellan dig och dina klasskamrater?	

Mycket bra	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Mycket dålig	
18. Om det <u>INTE</u> har fungerat bra...	18
Tror du att det beror på utbildningshanteringssystemet/ konferenssystemet som du använt?	
___ Ja	1
___ Nej	2
___ Kanske	3
19. Tycker du att du har fått den kunskap som du behöver/vill via distansutbildningen?	19
___ Ja	1
___ Nej	2
20. Om <u>Nej</u>...	20
Tror du att ett "bättre" utbildningshanteringssystem/ konferenssystem hade bidragit till mer kunskap.	
___ Ja	1
___ Nej	2
___ Kanske	3
21. I helheten...	21
Hur tycker du att distansutbildningen har fungerat för dig?	
Mycket bra	
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
Mycket dålig	

7.3 Bilaga 3- Intervjuguide

- Kan du berätta lite om dig själv? Hur länge har du arbetat inom denna bransch och speciellt med distansutbildningen?
- Har distanskurserna inburit att du tvingats inhämta ny kunskap? Vilken sorts kunskap är det i så fall frågan om?
- Hur tycker du att det har fungerat med att användandet av IT-stödet i din undervisning? Har du positiva respektive negativa tankar om det?
- Har du fått någon utbildning eller annan slags hjälp för att effektivt kunna använda detta IT-stöd?
- Har IT-stödet i frågan varit användbart, dvs. enkelt och effektivt att använda?
- Känner du att du kan fritt planera kursinnehållet och upplägget eller känner du dig begränsad av detta IT-system.
- Hur tror du att IT-systemet fungerar som ett kommunikationsverktyg?
- Tycker du att informationen som du vill förmedla når fram till studenterna som det var tänkt? Uppstår det kommunikationsproblem och i så fall beror det på bristfälligheter i IT-stödet?
- Vilken kvalitet på kunskap tycker du att studenterna får genom distansutbildningen? Hur skiljer det sig jämfört med den traditionella utbildningen?
- Vad har du lärt dig genom att arbeta med distansutbildning?
- Är det något som du vill tillägga angående distansutbildning som du tycker att vi har missat i denna intervju och som är av väsentlig betydelse?

7.4 Bilaga 4- Intervju med Birgitta Borafia [BB] via e-post

Kan du berätta lite om dig själv och om ditt arbete?

BB: Ja, jag har varit anställd vid Socialhögskolan sedan mars 1972 så det har ju blivit några år nu. Socialhögskolan blev en del av universitetet 1977 (genom 1977 års högskolereform). Tidigare var skolan en självständig enhet under Nämnden för socionomutbildning (som i sin tur löd direkt under Kunglig Majt.) Jag började med lite allmänt kontorsarbete och hade bl a hand om en mängd undervisningsmaterial i stencilform för vilka jag upprättade ett kartotek för att alla skulle kunna se vad som fanns i lager och hur många exemplar vi hade av varje. Det var liksom ingen som höll i detta och det var bra att ha den informationen inför kurserna så att vi hade klart för oss hur mycket vi behövde trycka upp. Vi gjorde också översättningar från amerikanska och engelska artiklar om socialt arbete eftersom det saknades en hel del på svenska. Sedan var jag rektors sekreterare under flera år och det var mycket skrivarbete, mycket av undervisningsmaterial. Kontorsvärlden var helt annorlunda på den tiden och har genomgått en fantastisk utveckling. Jag fick min första dator 1986 och då använde jag den enbart till ordbehandling.

Du berättade för oss att du administrerar nätkurser. Vad innebär det?

BB: Nätkurserna (eller distanskurserna) inleddes för vår del ht 1998 då vi började med en Magisterkurs i Socialt Arbete, 20 poäng, på halvfart. Vi har haft sju (7) Magisterkurser över nätet hittills och gjort uppehåll ett år på grund av ekonomiska skäl.

Ht 02 tillkom ännu en nätkurs, Socialt Arbete 1-20 poäng, och ht 04 tillkom en fortsättning på denna, nämligen Socialt Arbete 21-40 poäng. Båda dessa kurser är direkt överförbara till socionomutbildningen för den som senare väljer att söka programmet här. Båda dessa sistnämnda kurser har också vilat ett år på grund av det ekonomiska läget men i höst kör samtliga nätkurser igång igen.

Min bit i det hela är mest information och själva handhavandet av kursplatsen som vi valt att lägga i LUVIT. För min del börjar det med att studenterna

informerar per post med välkomstbrev och lite annat material och uppmanas ta kontakt med mig för att få behörighet till sin kursplats. Sedan fyller jag kursplatsen med den information som skall finnas och ser till att kursplatsen är välstädd. Med det menar jag att det kan förekomma att deltagarna själva publicerar och om det då inte hamnar på alldeles rätt plats så fixar jag till det. Likaså finns jag tillgänglig för de som önskar skicka sina texter och inlägg via mig för att få dem på plats i LUVIT. Jag bistår också med information om själva handhavandet både till studenter och personal.

Kan även nämna att vi till att börja med i kursen Socialt Arbeta 1-20 poäng lät studenterna registrera sig själva på kursen, men denna funktion tog vi bort på efterföljande kurs eftersom det blev mer jobb att sortera ut i efterhand än att lägga in rätt från början. Men det är en möjlighet som finns i LUVIT, att låta studenterna registrera sig själva och sedan gå in och sortera och stänga av den funktionen.

Har du fått någon utbildning eller annan slags hjälp för att effektivt kunna använda det IT-stöd som du kommer i kontakt med?

BB: Jag har tillsammans med kursföreståndarna fått information och utbildning från LUVIT.

Jag är mycket nöjd med mina kontakter med LUVIT där Stefan Persson är den som jag mest har haft kontakt med genom åren.

Har LUVIT varit användbart; dvs. enkelt och effektivt att använda?

BB: Ja, det vill jag nog påstå. Nu använder jag inte alla finesser i Luvit, långt ifrån. Jag använder endast det jag behöver så att säga men jag tycker det är klart och redigt och mycket säkert. Det är också mycket användbart för kurser som ges här vid skolan på så sätt att de kursföreståndare och studenter som så önskar kan ha en Luvit-bit där de kan utbyta chat, ha forum och lägga in material som skall vara skyddat men ändå tillgängligt för alla i kursen.

Hur tror du att LUVIT fungerar som ett kommunikationsverktyg?

BB: Alldeles utmärkt. Det är lätt att sända meddelande från kursen och samtidigt få det att gå iväg som e-post och det verkar inte vara några begränsningar för hur mycket information Du kan plocka in på själva kursplatsen. Du kan också ha väl utbyggda hemsidor för alla deltagare och var och en väljer själv hur mycket som skall lämnas ut just om den egna personen. Du kan välja att ha med en bild på

Dig själv eller på Din hund också för den delen om Du nu skulle föredra det. Du har direkt tillgång till samtliga e-postadresser och hemorter och det förekommer att deltagarna träffas "in person" när de upptäcker att de är geografiskt nära varandra. Men det är upp till var och en. Det går lika bra att följa kursen från en plats i Brasilien som från Stora Tvärgatan i Lund.

Tycker du att informationen som du vill förmedla når fram till studenterna som det var tänkt? Uppstår det kommunikationsproblem och i så fall beror det på bristfälligheter i IT-stödet?

BB: Informationen går definitivt att förmedla och jag vill nog påstå att det blir klarare med informationen, dvs. mindre tillfällen för missförstånd, eftersom allt är skriftlig. Du kan så gott som alltid gå tillbaka och se "hur var det nu det var". Vilket svar gav jag på det ena eller det andra.

Skulle man önska ha det på annat sätt finns funktioner för att tillåta studenterna att när som helst gå in och ändra sina svar - till exempel i forum. Vad detta skulle vara bra för vet jag ännu inte, vi har inte använt oss av den funktionen. Men det kan kanske under vissa omständigheter vara bra att kunna ha just den funktionen. Kanske i någon form av övningsexempel eller rollspel?

Känner du dig begränsad vid användandet av LUVIT? Är det någonting mer som du vill ha av systemet?

BB: Nej, jag blir snarare mer och mer imponerad över möjligheterna ju mer jag själv lär mig om systemet.

Vilka problem brukar studenterna stötta på vid användandet av LUVIT? På vilket sätt tror du, detta kan förebyggas?

BB: Det kan vara knepigt när det gäller publiceringen men har man bara gjort det någon gång så fungerar det utan problem. Det är vissa steg som skall gås igenom innan dokumentet kommer på plats och det är nog nödvändigt att ha det just så. Sedan är det en klurig sak med LUVIT och det är att man skall klicka på ett +tecken framför texten som man vill öppna, man klickar alltså inte på själva texten som man ju brukar göra alltid annars och det gäller att informera riktigt om detta.

Hur tycker du att det har fungerat med att användandet av LUVIT? Har du positiva resp. negativa tankar om det?

BB: Jag tycker att användandet av LUVIT fungerar mycket bra. Jag är mycket imponerad av systemet och trivs bra med att arbeta i det. Som administratör kan jag lätt skifta mellan de olika kurserna genom att jag kan få tillgång till mina kursrubriker inne ifrån varje kurs och enkelt välja att ta mig mellan kurserna.

Jag är också mycket nöjd med länksystemet inne i LUVIT där jag kan lägga in alla länkar som kan vara av intresse för studenter och lärare och som lätt nås från kursplatsen. Du är alltså kvar i kursen men kan kolla olika länkar och flytta Dig till kursbibliotek och hemsidor utan att lämna kursen

Vilken kvalitet på kunskap tycker du att studenterna får genom distansutbildningen? Hur skiljer det sig jämfört med den traditionella utbildningen?

BB: Detta är egentligen inte något som jag kan bedöma men enligt vad jag hört från våra kursföreståndare och de lärarlag som ingår i kurserna så är det kvalitetsmässigt helt likvärdigt med klassrumsundervisningen.

En intressant observation som de har gjort är att det nog är lättare för s k "tysta" studenter att komma till tals på nätet. Om detta stämmer ser jag det som en mycket stor fördel för många studenter som därigenom får mycket större möjlighet att göra sina inlägg och komma till tals efter att ha fått fundera lite. I ett klassrum är det inte sällan så att vissa tar större plats än andra så att säga.

Vad har du lärt dig genom att arbeta med distansutbildning?

BB: För min del har det varit utvecklande och roligt. Jag har varit i Tyskland, i Belgien och i Brasilien, allt under samma förmiddag och jag har haft så många trevliga kontakter med så många trevliga studenter. Min roll är nog också synnerligen tacksam eftersom alla blir så glada när jag hjälper till. Bra har också varit att jag varit med på alla möten med berörda lärarlag och kursföreståndare och fått ge mina synpunkter på det hela och fått bra information om deras arbete med kursen. Jag har också haft full tillgång till kursföreståndare och lärargrupp och har kunnat vara en personlig länk mellan student och respektive lärare om så har varit nödvändigt och det har det kanske ibland någon enstaka gång.

Är det något som du vill tillägga angående distansutbildning som du tycker att vi har missat i denna intervju och som är av väsentlig betydelse?

BB: Nej, bara det att jag tror på denna form av undervisning och jag tror att det kommer att öka i framtiden. Jag tror också mycket på denna form som en komplettering till den s.k. vanliga klassrumsundervisningen.

7.5 Bilaga 5- Transkription av intervju med Erik Wallin [EW]

Intervjuare: Biljana Jonikic [B]

Assistent: Liridona Ferizi

B: Vi skulle kunna börja med att du berättar lite kort om dig själv och ditt arbete...

EW: Ja?

B: ... främst vad det gäller distansutbildning...

EW: Ja, jag var väl relativt tidigt ute... Mitt första... det var när jag jobbade faktiskt för... Högskolan i Ronneby. Och ett ...nätverk som då hette... Ja , vad hette det för någonting? Distanshögskolan eller någonting sånt. Men det var Sveriges Radio... det var Högskolan i Ronneby... det var... ett antal andra ... hur ska vi säga ... perifera högskolor som hade sytt ihop sig för att göra gemensamma kurser på nätet. Det här kanske var...[Lång tystnad. EW söker på datorn efter information] ...97/98...

B: Är det samma som dagens Nätuniversitet?

EW: Ja, det var nog kanske en början till det va ... och sen... blev jag tillbakadragen till Lunds universitet genom... intresse att göra samma sak i Lund så att säga. Men Lund låg lite efter då... vid den tiden. Men det finns en enhet här vid Lunds universitet som heter sekretariatet för fort- och vidareutbildning, FOV, som jag då blev engagerad i, som projektledare och de hade då ansvar för att inom Lunds universitet få fart på det här med fort- och vidareutbildning och E-learning och hela rasket då, va. Och den processen har ju skett här nu under ett antal år och då var också det här Nätuniversitetet under uppbyggnad och Lunds universitet spelade en ganska viktig roll i det då. Och... så att jag har jobbat... ska vi säga, inifrån och ganska mycket av det här organisatoriska problemet och hur kan man fa* samarbeta, ursäkta att jag svär... och vilka olika kompetenser är det som behövs, va. Så här är det ju en uppsättning av helt nya typer av kompetenser. Det räcker inte med att man har "content" alltså "know how" eller "know what" eller vilket innehåll va, det måste ju upp på banan... och det måste hanteras, och

det måste struktureras, och det måste online hanteras och ... revideras och... Att samma kurs som den ges på det ena stället så måste motsvara vad som finns på det andra stället och en massa samordningsproblem. Sen har jag jobbat inom sekretariatet, också för Lunds universitets räkning i ett par tre, fyra olika EU-projekt. Alla med den här orienteringen. Exempel... (EW visar oss på Internet). Det här är då ett... Någoting som heter Baltic Sea Virtual Campus... Och... där har jag en kurs som heter E-business Management och där kör vi med ett verktyg som heter LUVIT som är framtagen av Lunds Universitet. Känner ni till det?

B: Ja, det gör vi.

EW: Och det är ett exempel på en typ kurs, kan man säga, va. Vi hade klass möte igår... och...

B: Är det en annan typ men som fungerar ungefär som LUVIT. Eller?

EW: Ja, det är en dialekt av LUVIT, så det är en LUVIT- miljö va. Men... om ni känner till hur LUVIT fungerar?

B: Ja, vi har lite erfarenhet, ja.

[Erik visar oss lite hur LUVIT används och också hur kartan ser ut av nätverket av de universitet som ingår i Baltic Sea Virtual Campus ser ut]

EW: I Tyskland finns det... man kan säga, två typer av högre utbildningar, universitet och så fachhochschule. Fachhochschule motsvarar eller kallar sig University of applied science... det är mera tillämpad. Och då byggde man ihop tolv styck sådana här fachhochschule i Tyskland och körde då upp gemensamma mastersprogram, så där har jag också vara engagerad. Sen ... driver jag ett eget EU-projekt på temat "lärande regioner" där vi jobbar med sex olika regioner ihop och försöker jobba med e-learning på... för utveckling, för regional lokal utveckling över företagsutveckling. Och sedan ett annat projekt som heter eCompete. Poängen med e-learning är att det stora arbetet syns inte, utan det är det som är poängen liksom. Så här finns det också en stor kulturfråga. I traditionell miljö så är ju kurser att betrakta som tjänster... och så är det persontimmar... och lika många persontimmar nästa termin med samma material [skratt]. E-learning innebär ett helt annat kultur för då gör man en investering. Så att en sån här kurs, som jag har visat här, den kostar 700 000 att

tillverka och det gör man det inte för en gångs skull utan det är en produkt va, och då är den till för att lärarinsatser ska vara relativt låga. Det är interaktiva övningar som är designen... så att lärarinsatser för en kursomgång blir då minskat. Och på det viset finns också en typ av kommersialiseringsaspekt på e-learning. Den kommersialiserings aspekten den strider lite grann mot svensk kultur på högre utbildning.

B: På vilket sätt?

EW: Ja, man får inte ta betalt. Och därmed så kan man aldrig göra kalkyl riktigt på intäkter av en investering i kursutveckling.

B: Jag läste någonstans om att Microsoft verkar intresserad av LUVIT. Stämmer det?

EW: Ja, det var de tidigare. LUVIT är Microsoft certifierad så de jobbar med Microsoft teknologi.

B: Hur tycker du att LUVIT fungerar som kommunikationsverktyg?

EW: Ja, det är bra att du säger kommunikationsverktyg. Alltså... Ett LUVIT det kallas LMS (Learning Management System)... och det finns massor av såna, va. LUVIT finns... det dominerande på världsmarknaden heter WebCT... och ett annat heter Blackboard. De två har gått ihop. Sen finns det *Open Source*, programvaror, ett heter SAKAI, som supporteras av MIT, Harvard, Stanford och andra sådana, plus Fachhochschule Lübeck. *Open Source* och då slipper man licensen. Vilket blir dyrt efter... ett tag... för *LMS*... programvara. *Open Source* mjukvarorna... de sprider sig ganska fort in i universitetssystemen, så det blir sämre och sämre tider för LUVIT, WebCT och andra. När tredje världen kommer här nu så vill de ha *Open Source*... de har inte råd att betala licenser. Men.. alla de verktygen är just Learning Management System. Om vi går tillbaka till en... (EW visar oss på datorn)...

... Det här är en typ av instrument som är typisk för ett... för ett... element, alltså att man kan kolla lite grann vad eleverna gör, befinner sig. Så i den meningen så är det *Learner Management System*. Men om man då tittar på kommunikation... och t ex i gruppabetmiljöer så är det ganska primitivt. Och eftersom jag själv jobbar med en pedagogisk modell för kollaborativt lärande så är det här inte bra verktyg för mig. Så jag har försökt utveckla lite andra verktyg och ett sånt verktyg som jag håller på och utvecklar lite grann det är då Microsoft-baserat. Det här heter *Sharepoint* och som är Microsofts nya satsning för kollaborativt

arbete och kommunikation och delning av dokument etc. Det innebär att den typen av plattformar börjar alltmer överta grundfunktionerna i Learning Management System. Så att... jag tror att ... det gamla konceptet Learning Management System, det kommer successivt att fasas ut. Det som kommer istället kallas Learning Content Management System, därför att ... i det här som jag visar i LUVIT, där finns inget som helst radikalt content management ... och speciellt inte för det som kallas e-learning object, alltså som är specifikationen mer på detalj nivå för att göra content... körbara i alla olika typer av system. Man skickar "learning objects"... hur som helst och de kan sättas ihop och göras till "customized learning courses", så att säga.

B: Vad är det för skillnad mellan dessa system?

EW: Mellan *Learning Management System* och *Learning Content Management System*?

B: Ja.

EW: Har man *Learning Management System* så har man definierat att läroprocessen ligger utanför det normala arbetsmiljö. Den här miljön kommer allt närmare vanliga arbetsmiljö, om man jobbar i *officemiljö* så har Microsoft börjat sy ihop det här. Så det system som nu lanseras under hösten som heter Office System... den har man integrerat... Office med Sharepoint. Och det innebär att kollaborativa funktioner, online funktioner, hela rasket... delning av dokument, hela rasket... ligger integrerad mellan vanlig kontors arbetsmiljö och då kan man alltså designa upp den här miljön så att det blir en nära arbetsmiljö och då behöver man inte längre ett Learning Management System.

B: Känner man sig, som lärare, begränsad av IT-systemet vid kursupplägget?

EW: Ja, det finns ju hela tiden... restriktioner i teknologin, helt klart. Learning Management Systemet ger restriktioner. Jag kan inte enkelt göra grupparbete, därför att teknologin klarar inte det. I en sån här typ av miljö då som jag ... så är det fullt möjligt. Då kan man jobba med delning av dokument och ha grupparbetsrum och annat sånt här. Den... utformade för gruppprojekt arbeten. Det är ... Teknologin stöder inte alla pedagogiker och i själva är det så att USA har varit dominant på e-learning teknologin och den största kunden i USA är Department of Defense, DOD, det hela amerikanska försvaret. Och amerikanska försvaret, det består av soldater och såna och de lär sig individuellt. Så att väldigt mycket av teknologin har utvecklats för en person sittande framför en skärm ... men inte i grupparbeten. Medan i Europa finns det en sådan tradition så därför

är det att den nya teknologin nästan utvecklas mer häftigt i Europa än i USA. Just kollaborativa lärande system.

B: Vad är det som gör att distansutbildningen ökar så mycket?

EW: Ja, det är väldigt simpla argument. Världen globaliseras så att... i takt med att olika kurser kommer upp på nätet så höjer man tillgängligheten och så kan man ju gå den här kursen. Om man säger, du får komma hit för att gå på olika tillfällen under kursens gång så börjar man räkna kostnaden för vistelsen och transporten och kommer man bort från de kostnaderna så är *e-learning* väldigt förmånligt. Jag kan gå en kurs på Harvard härifrån... och det känner ju de av också. Och i takt med detta så ökar också konkurrensen, så att det går ju inte att på så sätt tillverka en sån kurs här på institutionen... en elementär kurs i typ java programmering när det finns 187 stycken ute på marknaden som har högre kvalitet. För att ta ett exempel.

B: Vad har du lärt dig personligt genom att arbeta med distansutbildning?

EW: Ja... Jag tror att universiteten måste få klart för sig att vi befinner oss... Jag jobbar också i ett annat EU-projekt som heter *EULearN*. Det är ett universitetsnätverk som fokuserar sig på "Lifelong learning". Tar man "Lifelong learning" seriöst så kan man säga att det klassiska universitetet har "One shot learning". Du kommer till campus, tre till fyra år och "that's it". Men om man tittar på alla dem som har kanske gått campus, de behöver fort- och vidareutbildning... resten av sitt liv. Hur ska de få det? Vem sitter i arbetet? Alltså, det är omöjligt att komma till campus då. Sedan är det andra som råkar ha "misfit" med sin utbildning till de jobb som finns och hur ska en sån då kunna få bättre kompetens osv. Återigen så är det på den här gruppen som *e-learning*, distansutbildning är väldigt intressant. De kan inte flytta på sig, de har andra saker att sköta, de kan inte ha full tid för studier. De har massor med annat att göra. Så det är den gruppen som ställer de här kraven. Så det är kanske inte traditionella campus elever, de behöver ju inte, de är ju här för att det är kul. Att gå på karneval och nattklubbar. För dem är det meningslöst och göra *e-learning* erbjudanden.

B: Detta med *e-learning* är det nåt som växer också hos företag?

EW: Det är helt dominant. I själva verket utan att företagen sprids ut så skulle det inte finnas den teknologi och så vidare. Och så har vi ju de här företagen, de stora företagen som är helt dominerande... kundgruppen om man säger så. Så alla stora *e-learning* företag jobbar med företag snarare än universitet, skolor.

Och det beror på att för företagen är det här... det är... I ett kunskapsföretag måste man ha försörjning med ny kunskap. Hela tiden ständigt fort- och vidareutbildning. Och då kan man ju inte skicka folk på en massa seminarier och workshops, det blir för dyrt, va. Om man däremot kan sitta hemma och ta det online... toppen.

B: Finns det många utbildningshanteringssystem på marknaden?

EW: Utbildningshanteringssystem?

B: Jag menar dessa IT-system eller programvaror som används i distansutbildningen...

EW: Själva programmet... det finns... men dessa håller på så att säga "shaking out". Alltså som början, för tio år sedan fanns det kanske 120 olika programvaror. Idag så finns det högst tio stycken. Av de kommer det att bli tre, fyra om några år. Och så har vi då Open Source också. Men samtidigt som jag sa så är det en teknologi som... måste förädlas ytterligare för att inte bli separata teknologier för lärandet, va, utan det måste integreras i arbetet... särskilt för den här gruppen då. De ska inte behöva gå eller ha särskilt burk för att lära sig. Utan det är ungefär som att man går här t ex... [EW visar oss på skärmen]... jag har ett verktyg som heter... jag klickar någonstans... jag vill lära mig mer om *Differences*. Då kan jag ha en kurs om *Differences* och så går jag en liten minikurs ... och så är jag klar med det, tack... och så tillbaka. Ungefär... On Demand, va. Det finns ett väldigt intressant gäng som jag råkar känna i... Stanford... deras business unit, som heter Learning On Demand, och då jobbar de med internationella företag...

[Lång paus. Eric surfar på nätet efter information]

EW: ... Men, det var alltså en grupp som heter Learning On Demand, och de publicerar ganska mycket... och... skriver rapporter... och det är industri orienterad. Skulle de installera ett Learning Management System i sitt företag eller inte, och då har vi t.ex.----outsourcing... som är ganska rimligt att ett företag, stort företag, typ Sony Ericsson gör inte en installation av ett Learning System utan de outsourcar och anlitar andra företag som svarar för det, va. Och det är sån här typ av marknad som växer fram då de stora företagen vill försörjas med... ja... kompetens ... och... då gäller det att fokusera på sitt behov, så att säga. Var det svar på din fråga, eller...?

B: Njaa... Undrar vidare... Vilken kvalitet, tror du, man får på denna typ av utbildning ...

EW: Ja...

B: ... om man jämför med traditionell utbildning?

EW: Ja, det är en bra fråga. Vi tar ... (EW söker på datorn)... Vi kan ta ett annat... Här har vi ett annat exempel... Här har vi då ett nätverk som heter *Universitas 21*... Det är 21 universitet... globalt... där Lunds universitet också ingår... så här har vi hela gänget. De har bildat ett bolag tillsammans med världens största "publisher" som heter... som heter... Thomson. Och de har jobbat fram nu ett koncept... för... för... att ta fram då ganska kvalificerade mastersutbildningar. Och vad jag kan förstå av alltså det information jag har, så ... de kurser som erbjuds här... de är helt på distans, helt e-learning. Global klassuppsättning, men med mycket hög kvalitet som slår ut t.ex. vad vi har här då (han jämför med LUVIT).

B: Men... finns det undersökningar kring detta?

EW: Det finns en grupp här i Lund som heter *Lärande Lund*... och de undersöker det här, så de har ett antal cases där de undersöker hur det är med erfarenheterna och kvalitetsfrågorna och så vidare på de här kurserna

B: Du sa att det är Lunds Universitet som är med i *Universitas 21*... Är det bara Lunds Universitet som är med från Sverige?

EW: Bara? Vad menar du med det...?

B: Är det fler universitet från Sverige som är med?

EW: Nej, det är bara Lund... ja.

B: Undrar om det är något som du vill tillägga, som vi kan ha glömt fråga... när det gäller e-learning?

EW: Man kan ju säga att... det håller på att ske en typ av... två, två förändringar, kan man säga. Den ena är att... Använder man vanlig kvalificerade informationskommunikationsteknologi i sitt arbete, så blir det ganska naturligt att lärare och såna som jobbar på en sån här typ av institution börjar, utan att

märka det, övergå till e-learning format (Skratt). Jag menar, man gör handouts och annat sånt här tillgängligt. Så där kan man säga att det sker en omedveten utveckling mot e-learning och möjligheter till distansutbildning osv. Samtidigt är den processen ganska amatörmässig, så det kommer inte leda till något bra resultat. All erfarenhet säger att... Ska det bli bra resultat, som t ex *Universitas 21*, så måste man driva den som en affärsmodell då... så man vet vad man håller på med... man kan investera... man klarar ut kontraktsskrivandet med alla de olika *stakeholders* som finns... har rutiner för kvalitetssäkring... vet hur man ska marknadsföra, sälja och coacha och handleda osv., va. Massa olika grejer som måste fungera tillsammans, va. Och ska dessa fungera tillsammans så måste man ha en särskilt organisation... särskild affärsmodell och köra, va. Ett universitet kan vara delägare i en sån som man är t ex här i *Universitas 21*. Och jag tror också att man måste jobba globalt. Så att här har vi ett exempel då [syftar på *Universitas 21*]. Det är inte många nu som kan börja konkurrera med dem... det är för sent [skratt].

B: Den är redan så stor?

EW: Ja. Så att... de har fått upp en modell och ... där har vi bra exempel på... är man först på plan och lyckas... så sitter man där.

7.6 Bilaga 6- Intervju med Verner Denvall [V] via e-post

Kan du berätta lite om dig själv och hur länge du har arbetat inom denna bransch och speciellt med distansutbildningen?

V: Fil dr i socialt arbete, vi började 1997 med magisterkurs, sedan en stor akurs med 200 deltagare 2001

Har distanskurserna inburit att du tvingats inhämta ny kunskap? Vilken sorts kunskap är det i så fall frågan om?

V: LUVIT och nätpedagogik

Hur tror du att det har fungerat med att användandet av utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet? Har du positiva respektive negativa tankar om det?

V: Se nedan

Har du fått någon hjälp för att effektivt kunna använda detta IT-stöd?

V: Via UCLU, mkt bra

Har utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet varit användbart, dvs. enkelt och effektivt att använda?

V: Nej

Känner du att du kan fritt planera kursinnehållet och upplägget eller känner du dig begränsad av detta IT-system?

V: Inte speciellt begränsad, det ger många fördelar, begränsningar finns ju även i campusundervisning, de finns alltid.

Hur tror du att detta IT-system fungerar som ett kommunikationsverktyg?

V: Nu ganska OK efter initiala svårigheter.

Tycker du att informationen som du vill förmedla når fram till studenterna som det var tänkt? Uppstår det kommunikationsproblem och i så fall beror det på bristfälligheter i utbildningshanteringssystemet/konferenssystemet?

V: Info funkar bra i allmänhet.

Kan vara svårt att få studenterna att interagera med varandra, finns många ensamvargar som vill sköta sig själva och som har de förväntningarna på en kurs.

Vilken kvalitet på kunskap tycker du att studenterna får genom distansutbildningen? Hur skiljer det sig jämfört med den traditionella utbildningen?

V: Samma kvalitet, det kan vi se på deras uppgifter. Tror inte det är ngn skillnad, ska heller inte vara det. Dock är grupparbeten svåra, studenterna kan ha svårigheter att samarbeta och då är det inte enkelt att stötta dem. Sak samma om ngn vill jobba lite och surfa på de andra i en grupp.

Vad har du lärt dig genom att arbeta med distansutbildning?

V: Mkt, en helt ny värld öppna sig med nya möjligheter, särskilt att kunna nå andra grupper av studenter.

Är det något som du vill tillägga angående distansutbildning som du tycker att vi har missat i denna intervju och som är av väsentlig betydelse?

V: -

7.7 Bilaga 7- Transkription av intervju med Jakob Gustavsson [JG]

Intervjuare: Biljana Jonikic [B]

Assistent: Liridona Ferizi

B: Vi kan börja med att du berättar lite om dig själv och vad du jobbar med.

JG: Ja... Jag är universitetslektor här och... jag... jag har undervisat egentligen på alla nivåer i vårt system. Har kurser på... jag har introduktionskursen på A-nivå... jag har en kurs på B-nivå, en på C-nivå och en på magisternivå, också. Och sedan har jag den här kursen som ni har varit intresserade av då... på nätet... *Offentligt ledarskap*, som jag från början gett den tillsammans med en kollega här, men sista året så har jag haft den själv.

B: Hur länge har du haft den eller allmänt undervisat via distans?

JG: Ja... jag ska försöka tänka efter här. Kursen ges en gång om året och... alltså vi började 2003, så vi har gett den... alltså vi har gett den fyra gånger, tror jag.

B: Vad är det för IT-system som ni använder? Du har nämnt att ni har ett eget?

JG: Ja. [Skratt] Ja... Det beror på vad man menar. Det är så att vi har liksom vara vanliga hemsidor, med kurser. Alla våra kurser har ju hemsidor med mycket skriftligt information. Sedan har vi ett elektroniskt inlämningssystem... som... jag inte är någon expert på. Vi har en kille, här på institutionen som har utvecklat det där en gång, för 10 år sedan... så att vi har haft det länge... och vi kallar det för i-Amanuensen. Och... det är ett system där studenterna går in själva, registrerar sig och sedan så har vi som lärare lagt upp poster för alla inlämningsuppgifter som finns på en kurs. Och sedan... är lite som LUVIT, kan man säga, fast det är mer en hemsnickrad variant av LUVIT. Vi har diskuterat då och då om vi skulle byta men... man blir ju liksom... stigberoende. Har man börjat investera i en lösning så fortsätter man ju med det, för det är stor kostnad och byta. Finns lite olika uppfattningar där men vi tycker att det fungerar ganska bra för oss... det systemet... i-Amanuensen. Studenterna liksom skriver texterna i sin egen dator och sedan är det "cut and paste". De kopierar det... går in på i-

Amanuansen och klistrar in det... och sedan kan jag och alla andra kursdeltagare ladda ner det från... systemet då.

B: Hur fungerar kommunikationen? På vilket sätt kommunicerar studenterna med dig, som lärare och även med sina kurskamrater? Har ni t.ex. "chattrum" eller liknande?

JG: Vi har ingen chattrum... men jag tror andra saker. Den ena är... den ena är att jag arbetar med e-post... Och sedan har vi en anslagstavla, en elektronisk anslagstavla som tillhör systemet och som också är hemsnickrad och hemgjord här. Och... Ja... den anslagstavla där jag lägger dessutom uppgifter eller information till alla kursdeltagare. Det är liksom då allmänna synpunkter på deras inlämningsuppgifter... och det är oppositionsordningar... och det är annat som de behöver veta som är aktuellt. Sedan kan de själva gå in där också och lägga in meddelande. Och det gör de också... sånt som riktar sig till de andra kursdeltagarna. T.ex.... när de...en del uppgifter ska lösas parvis och då måste de hitta någon att arbeta med och de annonserar de...typ som en kontaktannons. Och... det fungerar ganska bra, men det är ingen "chatt" alltså.

B: Vad har ni för erfarenheter om hur kommunikationen fungerar allmänt?

JG: Det tar ett tag innan de... förstår hur sådana här saker fungerar. Att... ibland har jag t.ex. haft studenter som har betraktat anslagstavlan som ett sätt att kommunicera med mig... och det är inte så bra. Alltså... om de undrar någonting kring kursen... och jag går ju inte in på den här anslagstavlan varje dag, utan... då vill jag att de vänder sig direkt till mig med mail. Är det någonting som är generellt så går jag ut på anslagstavlan med ett meddelande. Men att lägga ut en fråga till mig på anslagstavlan, det är dumt Och där har det varit lite problem ibland. Men jag försöker lägga tydliga instruktioner på kursens hemsida.

B: Har studenterna fått instruktioner vid kursens början om hur IT-systemet används?

JG: Ja... men det är nätbaserat i stort sätt allt. Vi har inget introduktionsmöte ... Vi träffas aldrig på den här kursen. Men vid kursstart får de ett brev med instruktioner om hur man först tar sig in här, hur man går in för att registrera sig, hur man lägger upp sina poster, lägger in uppgifter som krävs. Men sen finns det... när man tagit in sig på kursens hemsida... så finns det där en manual. Jag är förvånad över att det går så bra som det gör det... numera... De första

gångerna då kursen gick fick jag väldigt mycket frågor kring det tekniska. Nu, sista året här, nästan ingenting. Och vad det beror på... det vet jag inte. Kanske beror det på att jag har förbättrat instruktionerna. Men under kursens första gånger så vad detta saker som man inte tänker på, sen så kommer man på det efteråt, måste skriva det... skriva det... Det kan också vara att studenterna har blivit bättre. Där är ju ofta... tycker jag... en tydlig generations fråga... Ju yngre studenter, desto bättre är de på det. Och så finns det... i en sådan kurs... vi har hög antagning till den här kursen, 70-tal, nåt sånt. Då finns det alltid en grupp där som egentligen inte borde läsa kurser på distans eftersom de inte kan använda datorer. Och då kan man bli väldigt frustrerad... när man ger instruktioner som är helt korrekta och man får tillbaka mail som säger det funkar inte... det funkar inte...

B: De kanske saknar helt grunder i datoranvändning så att de inte förstår det som man säger till?

JG: Nej... eller så kan det vara tekniska problem som jag inte förstår... att man kan ha en dator som helt enkelt inte bär upp det... att man inte förstår det själv. Och det kan ställa till problem, men det är bara på marginaler... enstaka studenter. Och då har jag liksom löst det då genom att... har jag någon sån så får de liksom skicka texter till mig manuellt med e-post... och så får de i uppgift att själva distribuera det till de andra kursdeltagarna. Men... det är som sagt på marginalen för typ 95 procent av studenterna får inga problem alls.

B: Vad har distanskurserna inneburit för dig? Fick du inhämta nya kunskaper för att kunna undervisa via distans?

JG: Ja... Inte tekniskt alltså... för tekniskt så jobbar vi med de här redskapen på vanliga kurser... så att det är en vardag liksom att ha det här... de finns på alla kurser. Så på det viset har det inte inneburit en skillnad för mig. I formen för undervisning är det annorlunda på distanskurser. Det blir liksom... Jag var lite skeptisk när jag började med det... Hur ska man kunna liksom uttrycka sig... på ett nyanserat sätt... Hur ska man kunna veta, vem man pratar med... förstå vad man säger... och den här frånvaron av kontakt kan vara ett jätte problem, tror jag. Men det tycker jag också har gått lite bättre än vad jag trodde. Och jag tror att skälet till det... ett skäl till det är att när man är en lärare på en sånt här kurs så måste man vara väldigt koncist i det man säger... Att liksom... man kan inte skriva 10 A4-sidor till varje student utan man kan skriva en halv sida. Och den texten man skriver då, måste verkligen vara "to the point". Den måste vara väldigt pedagogisk och koncist... och liksom lätt att förstå. Och det är ju en

teknik som lärare att göra det... det lär man sig. Och det är klart att jag själv har lärt mig ganska mycket. Att jag blev tvungen att göra det. Att jag kan inte som i en handledningssamtal sitta i en timme och säga samma sak på tio olika sätt, och var lite diffus sådär...utan det måste liksom naglas fast och... det är också så att en skriven text finns ju kvar... så att mottagaren har liksom någonting att titta på. Det finns liksom... en text att gå tillbaka till. Men jämfört med den vanliga undervisningen så finns det... Om man sitter så här och pratar som vi gör nu så finns det ett social beros hela tiden i denna kommunikation. Jag tänker vem är du och vad tror du om mig och... vad tror jag om dig... och man sitter liksom och blir distraherad på olika sätt. Det kan ju vara väldigt tydligt i en handledningssituation att studenter är nervösa och mycket av det som jag säger går inte in... av olika skäl. Det är liksom en konstig situation, särskilt i början innan man känner någon bra. Och allt det försvinner ju... med distansutbildning och det här skriftliga sättet. Det ända som blir kvar är den skrivna texten och då kan man som student koncentrera sig på det.

B: Tycker du att kommunikationen påverkas negativt då man inte ser den man pratar med och därmed inte ser kroppsspråket som avslöjar mycket i en kommunikation?

JG: *Absolut!* Alltså som lärare går man ofta och funderar... förstår de det där... är jag oklar, eller... liksom... är det här någonting som... Hur kan jag veta att de fattar vad jag menar? Liksom... det finns den osäkerheten.

B: Hur uppfattar du att kvaliteten på kunskapen som studenterna får genom distansutbildningen skiljer sig från den som de får via den traditionella undervisningen?

JG: Det är svårt för mig att göra den jämförelsen... på det sättet att den här kursen som jag ger här... den har inga förkunskapskrav i statsvetenskap utan här är en tiopoängskurs som man kan läsa oavsett vilken bakgrund man har så att... liksom... de som läser kursen kommer från olika bakgrund. En del är doktorander i någonting... en del har läst nästan ingenting och en del kommer från naturvetenskapliga området. De är väldigt blandade och det gör svårt för mig att jämföra deras studieprestationer med dem som jag har på vanliga kurser. Sen är det också generellt med distanskurserna att det är väldigt många som inte är seriösa i det här, som anmäler sig till väldigt många distansutbildningar, sedan kommer man att se vilken kurs man kommer att läsa. Man tar det som är enklast. Och... den här kursen är inte lätt. Den har väldigt mycket litteratur och vi har verkligen ansträngt oss för att kraven ska vara minst lika höga som på

vara ordinarie utbildningar. Det tror jag bidrar till att det har varit ganska dålig genomströmning. Många faller bort men de som blir kvar... de presterar minst lika bra som de som jag har på de vanliga kurserna. Det är liksom 30- 40 % av antagna som slutför kursen, men de... de är motiverade.

B: Ni har inte någon statistik på varför det är så få som slutför kursen?

JG: Vi har inte det. Det hade varit bra om vi hade haft det. Jag kan bara gå på mitt subjektiva intryck och den är att... de som slutför är det oftast de som är "studenter" och väldigt många av de är mina vanliga studenter... de som jag har på andra kurser. De som inte slutför är väldigt ofta yrkesarbetande och... har... krävande jobb, liksom. Men, jag vet inte riktigt... Det hade varit kul och ha en bättre grund för vad genomströmningen beror på.

B: Känner du dig begränsad av IT-stödet vid uppläggnings av undervisningen?

JG: Ja... det är klart... I det vanliga undervisningen har vi mycket seminarier... Vi har mycket redovisningsuppgifter... mycket interaktion... man pratar med varandra. Här försöker vi också... de har ju rätt många inlämningsuppgifter... Totalt åtta stycken eller någonting sånt och... och de ska opponera på varandras uppgifter och skriva... Men det blir självklart inte riktigt samma... dynamik. Då läser de en persons uppgift medan på seminarier måste man höra vad 7... 8... 9... 10 stycken har gjort och man hör diskussioner. Så i den meningen så tror jag att det finns en nackdel med distanskurser. Det är inte lika brett och dynamiskt.

[Avbrott. Jakob tar emot ett telefonsamtal]

B: Det här IT-systemet som ni har... Känner ni att ni vill ha något mer av det?

JG: Jag kan säga såhär, att... Det som jag var inne på tidigare här... när det gäller liksom vårt system kontra andra system så är det... har vi tyckt att problemet i vårt system... och det är att... att det finns inte liksom några... det har varit väldigt begränsningar på vilka redigerings möjligheter som finns i de texter som studenterna har skrivit. i-Amanuansen är... om man ska vara lite... sarkastisk... en traktor liksom. Det har varit svårt att jobba med formaterade texter. Man kan t.ex. inte ha tabeller... och grafer... och illustrationer. Den kräver enkelt redigerad text. Rubriker får skrivas med stora bokstäver och sådana här saker. Det är ett jätte problem! Har jag och en del andra lärare tyckt. Det är jobbigt och läsa sådana texter. Studenter som har jobbat med statistik och vill göra tabeller

och sånt fick skicka en annan text vid sidan om det här systemet till mig... med de grafikerna liksom. Men det är väl ganska konkret teknisk problem som vi har haft. Nu håller på vår datoransvarig på att försöka förbättra åtgärder här så att man skulle kunna lägga in formaterade texter på samma sätt som man kan i LUVIT och andra system. Så det kanske försvinner... Men det är framförallt det som jag kom att tänka på i första hand.

B: Du sa tidigare att det inte är enkelt att byta till ett annat system. Varför är det så? Är detta ett problem för enskilda institutioner? Borde man inte ha ett standardiserat system överallt på Lunds universitet?

JG: Det finns ju... Det är inte standardiserat än.. det där...och... vi...För oss var det ju så att vi...vi har en teknisk person som har liksom utformat det här systemet själv. Vi började med det... och vi var väldigt tidigt ute med det där och hållit på med längre jämför med de flesta andra institutioner. Men nu är vi också fast i det här systemet... Det här är det systemet då som vi kan... som vi har jobbat med... det har investerats mycket för att förbättra hela tiden och... Det finns idag... inget tryck på att vi ska överge det och byta. Förmodligen är det så att... det är svårt att hålla ett sånt här system... lika bra som de här andra systemen... Det här är hemsnickeri, kan man säga. Det här är en person som har gjort det. Sedan är det också så att i en organisation, liksom, man... man har 40 personer som lär sig någonting och kan någonting och arbetar med det... och har gjort det längre. För de är det en kostnad om man skulle gå över till något annat. Det skulle liksom kräva att man... sätter sig in i någonting... och självklart skulle det också uppstå motstånd. Det är ungefär likadant som de här försöken dom görs ibland om man ska få en institution att gå över att välja antingen PC eller MAC i en kurs. Det är, liksom tryck mot det också... att man har enhetlig datormiljö. Men det skulle aldrig gå. Folk skulle bli vansinniga...

B: Har du lärt dig något genom att arbeta med distansutbildningen?

JG: Ja... Det har jag gjort! Jag har gjort på flera plan. Dels det som jag var inne på i början... att jag har tvingats, som lärare att uttrycka mig väldigt kortfattat och bara koncentrera mig på det som är absolut centralt. Det tvingas jag inte göra till vardags, där kan jag, liksom... prata länge om detaljer och sticka iväg under en handledningstimme, t.ex. Här som jag ska skriva någonting... då måste jag verkligen nagla fast och ta det som är viktigt. Det har jag, liksom lärt mig mycket av. Det har varit bra för mig att tänka på. Sedan är det också på kursen... kursens innehåll är speciell på det sättet att ... jag har på den här kursen ändå massvis med människor som... som är lite äldre, som är yrkesverksamma och som har

andra typer av erfarenheter än vad mina vanliga har. Mina vanliga studenter... de är ganska... åtminstone på A B nivå så är de ganska homogena, de är 19, 20 och de har kommit direkt från gymnasiet och... ja... de har inte gjort så himla mycket i livet, jämfört med de andra. Sedan på högre nivå är det lite annorlunda. Där är de också många utbytesstudenter och då är det heterogena sammansättningar. Men... på den här kursen... här är det liksom allt ifrån fångar på Kumla som sitter på säkerhetsavdelningar som går den här kursen och... personer som är chefer på IKEA och ... eller på andra utbildningsanstalter, högskolor... perfekter på högskolor... massvis med människor som jobbar inom offentlig sektor... sjukhus och... den typen av studenter som jag aldrig träffar på annars.. och det är klart att det kan vara roligt för mig och se vad de gör.... För de skriver ju alltid om saker och ting som har med deras arbetsplats och göra. Det är kul! Det finns nackdelar också. Nackdelen med den typen av studentsammansättning är att... det var ett tag sedan de läste och det är inte alltid så vana vid att gå igenom och penetrera stora textmassor som vanliga studenter gör hela dagarna. Ok, har man inte gjort det på femton år då kan det vara svårt. Sen är de bra på vissa saker genom sina erfarenheter men de kanske är sämre studenter än vad de vanliga studenter är. De har inte den tekniken riktigt som man övar upp när man läser kurser.

B: Vad är kursfördelningen på män och kvinnor?

JG: Jag tror att det är lite fler kvinnor... än vad det är män. Av dem som examineras och slutför kursen så är det mycket fler kvinnor. Jag examinerade några för en vecka sedan. Av de nio studenter som blev klara nu var det åtta kvinnor och en man. I början var det kanske 50 procent män. Men det är ett mönster som också finns på våra vanliga kurser också att... det är fler kvinnor som har högre betyg än män. Men här är det väldigt starkt... på denna kurs.

B: Vet du vad det beror på?

JG: Nej, det vet jag inte. Men jag misstänker att det delvis beror på att det är många av de här kvinnorna som är mammalediga eller att de är hemma och... på det sättet har de tid. Det är då en faktor. Detta är inte ovanligt att man är hemma med barn och... studerar. Det är svårt och spekulera. Jag vet inte, jag bara ser att det är på det sättet.

B: Ja... Det var alla våra frågor. Jag undrar om det är något som vi missat och som du vill tillägga.

JG: Nej... Vi funderar väldigt mycket på de här sakerna som du frågar här. Som genomströmningen, t.ex.... Vad beror det på... Vi diskuterar också om det är så att man ska liksom... att ha en... någon form av inledande möte med alla studenter. Om man ska ha en helt renodlad distanskurs. Här... jag ser de aldrig. Eller om det är så att det är bra med ett introduktionsmöte så att alla får se varandra en gång för att de ska få liksom mer gruppkänsla. Det kan också vara någonting som skulle påverka genomströmningen, att man känner att man utgör en klass, på nåt sätt. Det är sådana där saker som vi har funderat på. Det finns andra lösningar på andra nätkurser vi har, men på den här kursen har vi inte gjort det så. Det fanns ett reportage i Sydsvenskan för någon månad sedan, jag vet inte om ni såg det. Studenter som söker studiemedel... åker till Thailand, bor på hotel och läser distanskurser. Det var några av mina studenter (skratt).

B: Men det kanske är det som gör att man söker distanskurser... Man vill inte ha sammanträffar. Om man skulle ha ett obligatoriskt möte skulle kanske många falla bort.

JG: Ja, jag tror det. Och... Det är... Jag kan också berätta en sak till som kan liksom vara lite irriterande med distanskurser. Att... Ibland kan jag uppfatta, som lärare att... det finns i sådana här grupper personer som inte riktigt... känner av min auktoritet som lärare. Alltså, om man bara träffas via nätet det är liksom lättare för de att inte acceptera sina betyg och mina omdömen. Det är så enkelt att skicka iväg ett mail. I en lärosal ... så är alla auktoriteter på ett annat sätt och det tar emot för de flesta att ifrågasätta mina omdömen, de lyssnar på mig... Jag har en lärarroll... det liksom finns där inbyggd i det möte i och med att det är jag som står det framme... och det är jag som pratar och så. Den delen liksom... tycker jag inte är ett jätte problem, med den finns ju inte när man bara kommunicerar via nätet och skriftligt. Det blir mer tjafs på den här kursen om betygen, kan man säga. Det är liksom fler som skickar mail tillbaka med " så tycker jag inte alls, jag tycker att det var jättebra".

B: Man vågar mer när man inte tittar i ögonen på personen?

JG: Det spelar nog inte så stor roll. Det går lättare... Det är enkelt att skicka iväg ett mail för det är uttryck för känslor egentligen. Det får man också liksom hantera... Att man vet att det är på det sättet. Det finns en viss komplikation som inte finns i de andra kurserna.

B: Påverkas man inte av det?

JG: Nej... inte jag. Då blir jag ganska formel liksom. Jag svarar ganska kort... Jag dras aldrig i... Ibland kan jag få mail från personer som är lite mer sarkastiska och irriterade och oförskämda... Jag svarar alltid. Det måste man också göra som lärare, det här är ändå myndighets utövning. Men... blir det liksom tjafs då blir jag väldigt formellt bara. Jag kan inte säga att det är nåt jätteproblem men det är lite mer problem än i det vanliga. Kanske är det också så att distanskurser kan dra till sig en och annan knäppig person. Om man inte passar in i grupper då kan det vara bekvämt att läsa och ta poäng på det sättet..

7.8 Bilaga 8- Transkription av intervju med Mikael Svensson [MS]

Intervjuare: Biljana Jonikic [B]

Assistent: Liridona Ferizi [L]

B: Vi kan börja med att du kort presenterar dig själv och och berättar om vad du jobbar med?

MS: Jag... är ju dels doktorand på engelska institutionen och sen så undervisar jag ju i engelsk språkvetenskap. Vi har ju då två... kan man säga... ämnesinriktningar, dels engelsk språkvetenskap, dels engelsk litteratur. Och... på de lägre nivåerna så läser man parallellt då och man brukar läsa språkvetenskapliga och litterära kurserna på A och B nivåerna., och sen så på C och D nivån så specialiserar man sig på att skriva uppsats antagligen i litteratur eller språk. Där det finns det då... doktorander på de båda sektionerna och lärare då som är så att säga disputerade i de här olika inriktningarna. Så... då är man i de språkvetenskapliga kurserna antagligen doktorander eller lektorer... som är utbildade på språkvetenskap och... då har jag... gett såna här introducerande kurser i grammatik... dels då... på den här A-20 nivån som vi har för studenter som läser... så att säga, 100 procent och dels den här nätbaserad kurs som är samma kurs, kan man säga som grammatikkurs som A-20 nivån fast som en nätbaserad och kan då läsas av folk som en modul, som en 5 poängs modul. Så det är ganska många som är arbetare eller som studerar någonting annat men som vill ha lite engelska... så att säga, vid sidan om. Och då kan de läsa nätkursen på den nivån, 5 poäng antagligen på kvartsfart eller halvfart vilket som.

B: Hur länge har du gett den här kursen på distans?

MS: Den här har jag gett sen 2003...så det här är tredje året.

B: Vilket IT-stöd har ni haft till den här kursen?

MS: Ja... det har varierat lite under, under... Nu använder vi en kursbok som... studentlitteratur ger ut, som i sig själv så att säga har en hemsida med

övningsuppgifter. Så om de köper den så att säga, från början... som en ny bok så... får de en aktiveringskod som de kan logga in på hemsidan med. Problemet är då om de inte köper den här boken utan lånar den på biblioteket eller köper den i andra hand, får de inte den här hemsidan. Men då finns övningsuppgifter i boken och då har vi fått lägga ut svaren, så att säga... som vanliga textdokumenter och på våran kurs hemsida. Så då blir det, så att säga, mindre IT-baserad på det sättet. Men.. sen har ju då kursen en egen hemsida som är som...som klassrum... på samma sätt som de flesta sådana här nätbaserade kurser. Men den här är kanske lite annorlunda på det sättet att många såna här nätbaserade kurser har ju mycket såna här... som man skickar in papers eller man ger inlägg i någon slags webbforum och så ska det vara respons på det här. Men det.. den här kursen inte riktigt utlagt på det sättet så att....Vad som finns är ju då att vi har lagt ut 10 uppgifter som ska lämnas in då under kursens gång och sen finns det kommentarer till varje kapitel i böckerna och ett forum då, om man vill ställa frågor. Och sen blir det mycket mail korrespondens. Så att den är kanske inte riktigt lika IT-baserad den här kursen som många andra kurser. Men den här sommaren har vi haft ett sånt där litet chattforum då.

B: Hur tycker du att kommunikationen har fungerat?

MS: Den är nog egentligen... det är nog... en annan typ av studenter som tycker att den här formen av undervisning är bra, än dem som tycker vanlig undervisning är bra. Vad som fördelen är att den blir flexiblere då och det är många som är småbarns förälder som tycker... som de har liksom två timmar i veckan någon gång, men den är kanske inte alltid det samma osv. Så att... de kan ju då lätta så att säga, självplanera när de ska jobba med det. Men... samtidigt så krävs det ganska mycket, att man tar eget ansvar och man lär sig på eget hand så att säga. Och jag vet att många har kommenterat att de tycker att det är jobbigt och maila då eller på annat sätt kontaktar mig för man måste veta exakt vad det är man har problem med. Det är lättare i ett klassrum..om man säger "Nej, jag fattar inte detta...kan du förklara lite mer." Och så kan man så att säga genom kommunikationen framför det som är svårt. Det är svårare i situationer där man mailar, att ha kontakt på det sättet, så det tror jag är svårt.

B: Det har inte blivit stora problem, där de inte vet vad man ska göra och...?

MS: Nej, det tror jag.. alltså det blir ju alltid såna extra... eftersom man lägger ut information och så försöker man skriva på ett sätt som gör att alla ska förstå, men det är inte alla som gör det och ibland så skriver ju studenterna att "det här

förstår jag inte". Och då kan man förklara vad man menar i dokumenten men ibland så märker man ju inte att studenten inte förstår, liksom senare...

[En liten del av intervjun saknas pga band byte]

MS: Vad vi märkte den här terminen när vi hade distanskursen.. vi hade bara webbforum där man kunde liksom lägga en länk, ställa frågor till oss. Problemet är ju det liksom att man måste kolla och det syns ju inte alltid så jätte tydligt om det har kommit något nytt inlägg och är den långträdig så kanske man missar att läsa den. Så denna terminen har vi uppdaterat med en chat. Vad som har hänt då är att det här forumet har helt tappat sin roll, så att säga... det är ingen som lägger in någonting där. Istället så slänger man ut en fråga på denna chat och väntar på att man ska få någon svar

B: Vilket är det bästa sättet att ha kontakt genom? Vad tycker du själv... är det mailet eller är det...?

MS: Ja...tidigare har vi då sagt att om man vill ställa frågor som är frågor om kurslitteraturen... så är det bättre att använda webbforumet eftersom alla där får svar samtidigt. Men om det är liksom personliga saker, eller typ om man tycker att det står fel någonstans så.. då kan man ju maila till mig eftersom då är det kanske inte av något allmänt intresse. Men det är svårt att veta ibland om alla ska få veta det eller inte.... All typ av kommunikation är bra, tex telefon, komma hit och ställa frågor.

B: Känner du dig som lärare begränsad av IT-stödet vid upplägget av kursen?

MS: Ja.. det... det blir en annan typ, man får ju liksom tänka på ett annat sätt kanske, alltså det blir ju mer det att man ska försöka... tänka i förväg vilka typ av frågor kan det eventuellt uppstå, och så får man ju lägga in den kommentaren osv... eftersom man vet att det kommer bli mindre typ av feedback än om man suttit i ett klassrum. Så på det sättet är det en annan typ... Men jag vet inte... samtidigt så är det ju en begränsade form. Eller det finns ju en fördel i att man har t ex svar och sånt... att det skickas in så att man kan titta på det och jämföra många liksom samtidigt... vad de har gjort för fel. Så kan man liksom göra en genererare förklaring än att man hade fått ett...

Det kan ju vara någon... som har dåliga förkunskaper som tycker att allting är jättesvårt och då kanske är det 90 procent som tycker att det är jätte enkelt. Och då ser man ju det på ett annat sätt

B: Vilken typ av kvalitet på kunskap, tycker du att eleverna får via distansutbildningen jämfört med traditionell utbildning? Ser du någon skillnad där?

MS: Jag tror att i och med att vi upplägger lite annorlunda, d v s att man måste under kursens gång göra tio uppgifter och det gör man inte på den vanliga A-kursen utan då läser man ju liksom kursen och sen någon vecka innan tentan så sitter man säkert och studerar väldigt hårt. Men det blir ju en sådant annat upplägg på det kursen att man kanske jobbar hårdare liksom under kursens gång. Och vad man märker det på är att vissa tycker att det här blir för jobbigt. Och det är ju också en annan typ av studenter, det är småbarns förälder osv., som tycker att "nej jag orkar inte" och så lägger man av. Så att de som har kommit hela vägen fram till tentan är ju en högre procent kan man ju säga som blir godkända än om man tittar på dem som går vanlig traditionell A-20-kurs eftersom det är ganska lätt att följa med hela kursen, sen är det den första tentan, man tycker att det är jobbigt....Men om det är... någon stor kvalitetskillnad så att säga bland undervisningen som ges, det vet jag inte. Jag tror att det också har lite vilken typ av studenter det är... Vissa studenter tycker att det är skönt att jobba själv och få hjälp när man behöver det. Medan andra vill ha... tycker att det är bra att man kan gå till föreläsningar eller seminarium, få hjälp liksom.

B: Vad har du lärt dig genom att arbeta med distansutbildning?

MS: Jaaaa... alltså... jag tror att man lär sig att bli klarare ... som att uttrycka sig klarare i skrift så att säga. Och det kanske också hjälper när någon uttrycker sig klarare när man uttrycker sig i ett klassrum, eftersom man då måste vara väldigt detaljerad för att undvika missförstånd när man lägger ut ett text så att säga, förhindra alltså massa felaktiga svar eller att man har missförstått. Så ofta när man lägger ut en uppgift så... har man en, ett, en fråga som så att säga är en provfråga som man då själv ger ett svar på som visar ungefär hur svaren ska gå till. Annars är det väldigt lätt att man inte förstår vad för svar man vill ha...

B: Känner du att den auktoritet som du har som lärare i klassrummet försvinner vid distansundervisningen?

MS: Nej, inte i fråga om auktoritet tror jag. Däremot så tror jag att det blir lite sämre kontakt så att säga. Vi har ju 60 platser på... 5-poängskurserna och även om det hoppar av folk mot slutet så är det svårt, för det blir egentligen bara något namn, 60 namn som man får uppgifter av och det blir en annan så att säga relation än när man får se folk 10 gånger i ett klassrum och pratar med dem. Så det är kanske svårare... och känna av liksom "är den här är en stark student eller en som behöver mycket hjälp" och sånt. Så det är svårare på det sättet... att lära känna studenter.

B: Vad känner du när du ger elever betyg? Tar de emot det betyg som de får eller har de svårare att acceptera det än vad de gör i vanlig undervisning med tanken på att det inte blir någon ögonkontakt?

MS: Jaaa, det tror jag också... det kan ju vara lite vilken typ av... om det är såna här... längre papers som man lämnar in, det tror jag kan vara svårare att så att säga och... acceptera att man tycker det här är bättre eller sämre, så det blir något slags helhetsbedömning av vad man har gjort... och att man inte har den här kontakten. Men vi har ju den typen av frågor som är rätt mycket av att antingen är det rätt eller fel liksom

B: Hur stor andel av de som blir antagna slutför kursen?

MS: Ja, alltså det är lite hur man räknar... Vi har ju då... 60 platser... men då vet vi att om vi hade accepterat antalet 60 så hade vi kanske 20 studenter som började kursen. Så vi gör ett överintag som är på 100 %, så vi antar 120 studenter till 60 platser för vi vet att de som kommer att registrera sig på kursen i början av kursen kommer vara ungefär 60 människor. Och av de så kommer... vi var nere i så många platser vi har i de två riktningarna. Och sen har vi då en genomströmning som är... lägre än 50 procent... så att någonstans vid 45 procent vilket är hyfsat tror jag för en sån... enskild kurs så att säga, en sån liten kurs.

B: Har du positiva resp. negativa tankar angående distansutbildning?

MS: Ja, alltså... jag tror ju, som jag har sagt innan att... Den kanske inte passar alla studenter och jag tror framförallt inte att det passar studenter som behöver... som har dåliga förkunskaper, svaga studenter så att säga. Inte att de är "svaga" för att de inte kan läsa utan för att de behöver väldigt mycket mer förkunskaper än vad majoriteten behöver. Det kan man ju liksom styra på ett annat sätt i

klassrummet, man kan fånga upp det och se att här är det någon som behöver mycket förkunskaper. Men det ser man inte på samma sätt här så att... de som är duktiga... Ett tag befarar jag liksom att de som kom igen om kursen, de fick VG, att de redan var... att de kunde i princip allt det här redan från början och de bara liksom gick igenom kursen och sen så fick de sina betyg till slutet. Men om man tittar på kursutvärderingarna så sa de ofta att de tyckte det här var väldigt svårt och att de fick lägga väldigt mycket jobb för att få VG i slutbetyg. Vilket tyder på att det här var starka studenter som ändå fick jobba ganska hård för att kunna få VG. Då har de så att säga ju lärt sig mycket under tiden, däremot så behövdes det nog att de hade ganska höga förkunskaper redan från början för att de skulle ha den motivationen. Så jag tror att de som trillar ifrån efter ett tag, det är de som antingen då har annat att prioritera eller som tycker att det är jobbigt.

B: Jaa... det var nog alla vara frågor. Jag undrar om du har något som du vill tillägga, som vi kanske har missat?

MS: Eee... det är ju... ofta tror jag att man får... du var ju tidigare inne på begränsningar. Begränsningar kan vara att man inte riktigt vet all den teknik som möjligen är för att använda så att säga och att man därför inte använder den, och att man efter... att man har hållit på ett tag, kommer man på att så här kan man göra. Så att lära sig tekniken är väl... en bra grej och försöka liksom tänka... och anpassa den efter ...

L: När ni började använda IT- stödet, fick ni något hjälp med hur man ska använda IT- stödet?

MS: Neej, för den här kursen smögs ju igång lite som en... alltså den boken som används var egentligen kursen från början, men så sålde man ju den då eller de som skrev den sålde den till studentlitteratur så då fick man ju så att säga göra kursen parallell med den här boken. Det är därför det finns en kurshemsida till boken. Så det har nog aldrig funnits något sånt här "hur ska vi... undervisa vår personal inom nätkurser". Det tror jag...jag vet.....det har funnits initiativ på universitetet då man försökt samla folk som har nätundervisning. För det var ju liksom... en initiativ från regeringen, där man fick, eller universitet fick extra medel... för att man skulle utveckla dom här IT-kurserna.